

Els santjoanins que vingueren de fora

SANT JOAN
DE LES ABADESSES

De Sant Joan al món: Miki Cruz

Del món a Sant Joan: Pierre Noack i Caterina Gausachs

Txarango estaca el cire de Glownia a Sant Joan

40 anys d'esperit sardanista

Planet Trial: Pedrera de trial

Joves a l'estranger: canviant l'hola pel "hello"

Entrevista a Ricard Soler, cantant i músic

Entrevista a Joan Guillamet

Guillem Rovira i Reixach

L'abans: recuperant el patrimoni fotogràfic santjoaní

Viatge: 15 santjoanins a les Dolomites

El paisatgista Lluís Rigalt i Farriols

La carretera de Camprodon

Marcel Miquel

El traçat de la carretera de Camprodon va anar variant amb el temps. Durant molts segles, passat el Pont Vell enfilava el Camí Ral en direcció a l'ermita del Prat. Més tard, el traçat es va fer passar pel carrer de l'Abat Berenguer Arnau i a continuació girava i resseguia el carrer Ramon d'Urg, que duia el nom de carrer de Camprodon. La construcció del pont Nou, inaugurat el 1920, va obligar a redefinir el pas de la travessia urbana de la carretera, que va agafar la traça actual. A la fotografia veiem aquesta nova carretera, que travessava el que llavors eren camps. Uns anys després, el 1926, s'urbanitzà la plaça de Josep Anselm Clavé i progressivament s'anà construint a banda i banda de la carretera. La fotografia actual s'ha pres des d'un punt de vista lleugerament desplaçat per tal de poder abastar l'església de Sant Pol.

Abans...

...i ara

Editorial

Tots som emigrants. Aquest número de la revista SJA s'obre amb un reportatge sobre els santjoanins que entre finals dels anys 50 i finals dels 70 van arribar al nostre poble procedents, sobretot, d'Andalusia. En temps de dificultats, venien a buscar un futur millor i el van trobar. Fins al punt de van decidir fer-hi arrels, pensar en el futur dels seus fills i els seus néts aquí. Sant Joan no seria el mateix, des de molts punts de vista, sense la seva aportació. Més recentment, hem viscut una altra onada migratòria, ni de bon tros tan nombrosa com l'anterior però prou significativa, procedent sobretot del Magrib. I amb més o menys dificultats, el seu procés d'arrelament està fent camí, sobretot en les noves generacions.

Els pobles es configuren també a partir de les anades i vingudes d'aquells que hi vivim. Si ho pensem bé, gairebé tots hem experimentat alguna migració en les nostres famílies: des de les cases de pagès cap a buscar feina a les fàbriques de la vila, des de la comarca cap a ciutats més grans per estudis o també per feina. Més llargues o més curtes, migracions.

Ara hi ha santjoanins viuen una nova expressió d'aquest fenomen. En el número que teniu a les mans de SJA també parlem amb joves que han marxat lluny –molt lluny, en alguns casos– per completar la formació, per buscar oportunitats de feina que potser ara la crisi els nega a prop de casa. És una altra emigració, i encara que les condicions en què es fa no siguin tan precàries com la d'aquells que van venir d'Andalusia fa mig segle, el rerefons és molt semblant: buscar nous horitzons, adaptar-se a nous entorns i cultures. La rapidesa del transport i l'existència de les telecomunicacions representen, però, una diferència substancial: els santjoanins migrants d'avui poden mantenir, i de fet mantenen, un contacte permanent amb el poble. I contribueixen a fer-lo conegut allà on s'han instal·lat.

Capacitat d'integrar aquells que vénen, capacitat de mantenir els vincles amb els que se'n van. Les identitats dels pobles, d'un poble com Sant Joan, és un fet viu. Ser santjoaní, des de fa temps, no significa haver-hi nascut sinó sentir-se part d'aquesta comunitat. Havent vingut d'Andalusia o havent marxat a Austràlia.

El Consell de Redacció

Índex

Abans/ara	2
Editorial	3
Opinió	4
Els santjoanins que vingueren de fora	5
Nòtules	13
Nous comerços: L'estaca	17
De Sant Joan al món: Miki Cruz	18
Del món a Sant Joan: Pierre Noack i Caterina Gausachs	22
Txarango estaca el circ de Clownia a Sant Joan	24
40 anys d'esperit sardanista.....	26
Planet trial: pedrera de trial ..	27
Joves a l'estranger	28
Ricard Soler, cantant i músic ..	31
Joan Guillamet	34
Guillem Rovira Reixach	37
L'abans: recuperant el patrimoni fotogràfic santjoaní	40
Viatge: Les Dolomites	42
Sant Joan als llibres	44
El paisatgista Lluís Rigalt i Farriols	46

Amb la col.laboració de:

AJUNTAMENT DE
LA BARONAL VILA
DE SANT JOAN DE
LES ABADESSES

Generalitat
de Catalunya

Diputació de Girona
221 municipis

Punts de venda de la sja:
Oficina de Turisme
Centre Cívic El Palmàs
Llibreria Elvi
Llibreria Garriga

Foto de la portada: Jaume Dial. Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga
sja no es fa responsable de les opinions dels col·laboradors en els articles publicats.

Els membres del Consell de Redacció de la revista són: Olga Camps, Jaume Dial, Joan Garcia, Jordi Garriga, Marcel Miquel, Guillem Planagumà, Eusebi Puigdemunt, Trini Rafart, Ariadna Reche, Jordi Remolins, Montserrat Rius, Esther Rovira, Montserrat Tallant i Jordi Vilarrodà.

Dels 3DTS als E-3DTS

Albert Bosch

**Aventurer
i emprenador**

Enguany he participat als 3 Dies Trial Santigosa per 10è cop, havent-hi estat vinculat gairebé sempre com a control, com membre de l'organització i com a president del Moto Club durant cinc anys.

Però degut a la meva activitat esportiva o d'aventures, ara estic molt desconectat del món del motor en general. I degut a la meva pròpia evolució en el compromís amb el medi ambient, em sento cada vegada més desconectat de tot el què estigui relacionat amb el petroli.

Fent el projecte dels "7 Cims", vaig agafar consciència de que sempre havia viscut i gaudit la natura, però mai havia fet res per ella. I durant els 48 dies que vaig estar tot sol a l'Antàrtida, aquesta consciència es va convertir en **compromís**. Vaig decidir que totes les meves aventures futures estarien sempre vinculades amb actituds i accions sostenibles i de respecte cap el medi natural.

Llavors vaig veure que més que enterrar la meva trajectòria en el món del motor, també podia encaixar-la de manera positiva en aquesta evolució. I per això vaig promoure el projecte de ser el primer en fer el Dakar (la prova més dura del món del motor), amb un vehicle sense benzina (100% elèctric). Aquí aportava la meva experiència de 8 participacions en aquesta prova, per posar-la al servei d'un debat i un exemple de cap on han d'anar les curses de motor, en pro d'una mobilitat més sostenible.

Penso que més enllà de l'entreteniment i l'espectacle, l'esport ha de servir per transmetre valors; i que les curses de motor, a banda de la pura competició, també haurien de ser un banc de proves per innovar al servei de la societat.

El petroli ens ha servit per assolir un bon nivell de desenvolupament i benestar, però a l'hora s'ha convertit en el principal càncer del nostre planeta: Escalfament global, contaminació, destrucció d'entorns naturals, guerres i tensions polítiques i econòmiques, i dependència de països amb valors i sistemes democràtics antagònics als nostres només perquè tenen "or negre".

Llavors, si estimem les curses i volem que perdurin en el temps, perquè no lluitem per reduir la importància dels combustibles fòssils i fomentem les energies alternatives, que ens faran gaudir igual i evitarem fomentar una malaltia que ens està contaminant a tots?

Jo estic molt il·lusionat i actiu en aquesta línia, i malgrat penso que el trial com activitat és molt poc impactant a nivell de territori, i de les menys contaminants que hi ha en el món de l'esport del motor, crec que té per davant un gran futur si evoluciona cap a la electrificació de les màquines amb què es practica.

Les motos infantils ja son majoritàriament elèctriques, i estic convençut que en molt poc de temps, hi haurà motos grans que ja no funcionaran amb benzina. I a banda de no emetre CO2, no faran soroll i seran, en general, molt més lògiques i respectuoses per una activitat que es fa íntegrament en paratges naturals.

Jo, per mica que pugui, aportaré el meu granet de sorra en aquesta línia.

I espero poder participar aviat en els 3 Dies Trial Santigosa en una moto 100% elèctrica; i fins i tot aposto perquè pel seu 50 aniversari (d'aquí a 6 anys), hi haurà un gran nombre de motos elèctriques participant-hi. Amb això hauríem unit tradició, esport i natura amb el compromís d'anar avançant sempre cap un món una miqueta millor.

Ja estariem parlant dels 3 Dies Trial Santigosa "**Elèctrics: els E-3DTS**".

Els santjoanins que vingueren de fora

Olga Camps

“Vam arribar el migdia del dijous 15 de febrer de 1962 a Sant Joan, els pares i el meu germà José. A la tarda ens vam posar a buscar feina entre els contractistes d'obres Fernando Prat, el *Monjo*, l'Illa, i després vam anar a peu fins a Cal Gat on l'empresa Vinyes i Font, de Ribes, feia unes naus per a la Fibran. Ens van agradar les condicions: jornada de 10 hores sis dies a la setmana, 10 pessetes l'hora i assegurances. L'endemà a les 6h del matí començàvem a treballar. Tenia 19 anys i havia nascut a Villablanca, però de petit ens van traslladar a Alosno, ambdues poblacions de Huelva. Fèiem feines al camp, portàvem llenya a la mina de “El Chaparral”, podíem guanyar 15 pessetes al dia, sense assegurances, treballant de sol a sol, quan hi havia feina. Per això vam decidir marxar i venir a Sant Joan, on uns oncles que hi vivien des dels anys 50 ens havien dit que hi havia feina.” Amb aquest impactant relat va començar **Paco Ruiz** a explicar-nos la seva història que, juntament amb la d'altres persones entrevistades, constitueixen un commovedor i eloqüent testimoni del fenomen migratori.

Les migracions, de nou de rabiosa actualitat, han existit sempre al llarg de la Història, presentant característiques diferents segons els llocs i les èpoques. En el tombant del segle XIX al segle XX, la industrialització a Catalunya va tenir com a conseqüència el desplaçament de bona part de la població rural catalana cap als llocs on es concentrava la indústria, entre ells Sant Joan. Aragonesos, valencians, murcians i almeriencs també van immigrar-hi; si bé es dirigiren bàsicament a les grans àrees industrials del Barcelonès, Vallès, Maresme... No va ser, però, fins al franquisme (1939-75) quan els

desplaçaments de les comunitats rurals de la resta d'Espanya a aquelles on s'ubicaven la indústria i els serveis, Madrid, País Basc, Comunitat Valenciana i especialment Catalunya, van revestir un caire més massiu. Es calcula en uns 8,5 milions de persones (1), de les quals 1,7 milions emigraren a Catalunya (2) i no oblidem els 2 milions que marxaven a Suïssa, Alemanya i França.

L'objectiu d'aquest article es parlar sobre els santjoanins que vingueren de fora durant les dècades de 1940, 1950 i 1960 a través de les veus d'alguns d'ells.

En **Ramon Escámez** va néixer a Sant Joan, al 1949, en un pis del carrer Marquès Pere Portussa, que els seus pares **Glòria** i **Francisco** havien llogat quan es van casar. Gloria García Bautista era de Santiago de la Espada, Jaén. Havia arribat a Sant Joan l'any 1945 amb els pares i tres germanes, una de les quals estava casada amb Dioniso Romero, que feia un any que vivia aquí. Es van allotjar al Prat del

(1) Shubert, Adrián. *Historia Social de España. 1880-1990*. Ed. Nerea, Madrid 1991 - Pàgina 320

(2) Fontana, Josep. *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*. Eumo Editorial, Vic 2014 - Pàgina 390

Pinter, Surroca. El pare entrà a treballar al ciment, elles a la fàbrica del Pla, a Ripoll, on, sovint, hi havien d'anar a peu. La Glòria tenia 15 anys.

En Francisco venia de Carboneras, Almeria. Pescava en una barca tot i no saber nedar. Un dia va caure al mar i el van haver de rescatar amb la xarxa de pescar. Tenia 21 anys quan va arribar aquí amb la família, cap al 1945. El seu pare també entrà a treballar al ciment, el germà petit es col·locà de vaquer a l'Òliba i ell de paleta amb en Fernando Prat i després amb l'Illa.

En Ramon es lamenta d'haver llençat uns salconduits que hi havia a la casa dels pares i que devien necessitar per venir de Jaén i Almeria fins a Sant Joan, i és que fins als anys 50, el règim franquista limità tant com va poder els desplaçaments de població a l'interior de l'Estat o a fora a fi d'exercir un control més eficaç sobre la població.

“En ple procés de repressió calia que tothom residís on havia viscut abans de la guerra, on el coneixien i podia ser convenientment denunciat i processat. Per això calia una autorització del governador civil de la província tant per a canviar de domicili com per a viatjar, especialment si hom volia acostar-se a la frontera”(3). Aquella autorització o salconduit era com un passaport intern, i en qualsevol estació la policia o la guàrdia civil te'l podia exigir, i si no el portaves et “repatriaven”.

(3) Marín, Martí. *Història del franquisme a Catalunya*. Editorial Eumo, 2006 - Pàgina 235

Els pares d'en Ramon Escámez, el dia del seu casament, el 1948

Casament d'en Julián Sola i la Teresa, davant l'Abadessa Emma (1958)

En Pedro i en Julián (dreta i esquerra respectivament), amb amics

Al casar-se, la mare d'en Ramon va entrar a treballar a l'Espona, evitant-se els trasllats a Ripoll. La vida era dura. El pis no tenia quarto de bany, només una comuna. Es banyaven en un cubell, anaven a rentar la roba a l'Arçamala o a la font d'en Roca i a buscar llenya al bosc. Feien els menjars del poble: migas, potages, i per Setmana Santa el potage era amb cigrons, patates, pebrots i mandonguilles de bacallà. Però el menjar que més li agradava a en Ramon eren els canelons i el pollastre de la Festa Major! Eren freqüents les malalties greus: tuberculosi, meningitis, tifus, entre els infants. Ell va patir un tifus i es va salvar gràcies a què el Dr. Franch els subministrava gratuïtament la terramicina, que els pares d'ell difícilment haguessin pogut comprar perquè era molt cara.

Que els temps eren durs ho va captar el **Julián Sola** quan, als 18 anys, tot emmascarat després del llarg viatge en tren, baixava de l'estació, el setembre de 1949, i va veure que a les finestres de moltes cases hi havia gàbies de conills, gallines, pollastres... "Déu meu, on ens hem posat!" va pensar. Eren 7, els pares i els 5 germans. Venien de Santiago de la Espada, Jaén, on criaven bestiar als camps comunals fins que es van assabentar que els volien reforestar i es quedarien sense pastures. A l'estiu, un *paisano*, **Antonio Arribas**, va anar de vacances al poble amb un seu oncle i van insistir al pare que vinguessin a Sant Joan, on ells vivien des de feia un temps, perquè hi trobarien feina, i així ho van fer.

Es van instal·lar al pis de l'oncle fins que van trobar una casa amb terres a Ogassa, Can Balaguer. Ell va estar un temps treballant de pagès a Can Sineu de Ribesaltes i de manobre a la vila en la construcció de la Colònia Espona, sobre l'antic camp de futbol de Manigosta, que s'inaugurà el 1955 i en l'actual camp de futbol.

Els salaris eren baixos, 92 pessetes a la setmana. Ells sobrevivien gràcies a l'horta de la casa i llogant terres a Fogonella, l'Òliba... Si els les donaven afamades anaven a mitges amb l'amo, sinó es quedaven 2/3 de la collita. Cultivaven blat de moro per alimentar els 2 porcs que tenien, mongetes i sobretot patates que venien als maquinistes de la Renfe, que després les revenien al mercat negre ja que encara era l'època del racionament(4).

Al 1951 el van quintar pel Servei Militar. Li havia tocat l'Àfrica, però quan va arribar a Girona ja estava complet el *cupo* i llavors els van destinar a Sant Joan. Eren uns 200 reclutes que dormien a l'últim pis de les Escoles Nacionals, actual col·legi Mestre Andreu, feien la instrucció al Camp de futbol i s'encarregaven de vigilar ponts i carreteres idonar l'*alto* als sospitosos. Julián recorda que hi havia molt poc trànsit rodat ja que a la vila només hi havia els taxis d'en Víctor i d'en Passolas, les furgonetes d'en Tatxé i d'en Dilme, i un camió de l'Espona.

Una nit van tocar *general* i els van ordenar perseguir uns maquis que

(4) Marín, Martí. Obra citada pàgina 142: *Les cartilles de racionament es mantingueren fins al 1952 i la gana pràcticament també.*

havien atacat El Coll, els havien pres el menjar i cremat el paller. "No els vam atrapar mai, ens diu, quan hi vàrem anar ells ja devien ser a França!"

Encara que no hem pogut comprovar aquell fet, una possible referència a la presència dels maquis a la vila podria ser el condol expressat per l'ajuntament presidit per José Vidal Rigat en l'acta municipal de l'1 de juliol de 1944 "por la muerte del valeroso guardia civil 2o Don Basilio González Escribano que cayó luchando contra estos viles criminales emboscados que sólo anhelan sembrar pánico y la destrucción de nuestra amada Patria" motiu pel qual s'explicaria que l'exèrcit romangués a la vila fins al 1953/4.

Acabada la mili al cap de 23 mesos, va entrar a la fàbrica del Roig, a Santa Maria de Ripoll, on ja hi treballaven els germans. Feien un jornal d'onze hores diàries més els desplaçaments en un cotxe de l'empresa. A l'economat tenien dret a treure un litre d'oli, 1Kg d'arròs, 1 Kg de sucre i 1Kg de cigrons al mes cada un. L'oli el canviaven per altres coses perquè ells utilitzaven la grassa del porc. Hi van estar fins que en el Roig es van substituir homes per dones. Amb la indemnització, un dels seus germans petits va poder fer estudis superiors, i actualment és químic a València, l'altre va entrar al seminari i després va estudiar Dret i es va establir a Barcelona. Ell es va col·locar a Can Pierre i posteriorment a la Colònia Llaudet, on treballava el seu germà Pere que es va casar amb una catalana. Al 1957 es van traslladar a Sant Joan,

al carrer Jussà i a l'any següent es va casar amb **Teresa Fernández Archilla** i van llogar un pis al carrer Major.

Teresa havia nascut el mateix dia que esclatà la Guerra Civil, 18 de juliol de 1936, en un poble de Cadis, però es va criar a Utrera, Sevilla. Era la setena de 8 germans i la família ho passava malament. Recorda que quan obria els armaris de la cuina eren buits i que la xocolata que tant li agradava no valia res, era com sorra. No va anar a l'escola i als 8 anys la van llogar per cuidar nens de famílies benestants. La feina li encantava però no disposava de temps lliure ni per anar a visitar la família. Això sí, els diumenges la deixaven anar a missa de 7h!

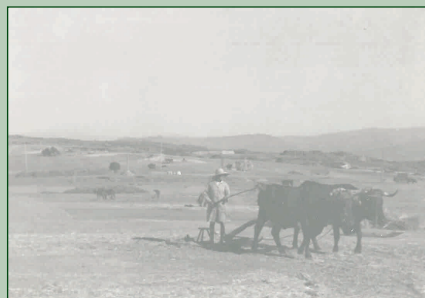
Juan, un dels germans, era guàrdia civil i l'havien destinat a Sant Joan de les Abadesses. Al cap d'un temps les va cridar a ella i una germana i així van venir cap aquí, l'octubre de 1954. Acostumada a la blancor i lluminositat dels pobles andalusos, va trobar Sant Joan fosc i trist, però després, ens diu, "vaig veure les muntanyes i el cor se'm va obrir!". Va entrar a treballar a Ca l'Espona. Amb el jornal de 8 hores amb prou feines cobrien les despeses bàsiques, per tant, a la tarda feia 3 o 4 hores més, extres. Tant a la fàbrica com al taller de costura on anava a cosir, de seguida va fer amigues catalanes i de fora que ha conservat tota la vida. Els diumenges anaven al cinema Santjoaní, Montserrat o Centre, donaven voltes a la casa gran, i a vegades al ball, fins que es va casar amb en Julián.

El pis del carrer Major era molt gran però molt mal distribuït. La cuina era petita, no entrava massa el sol, tenien aigua però tan poca que si obrien una estona l'aixeta el veí se'n quedava sense, per això havia de rentar al riu, al canal... Tampoc tenien bany, sort que en Julián va improvisar una dutxa manual! Allí van néixer els 3 fills i va haver de deixar de treballar uns anys fins que un cop criats va poder tornar-hi. En Julián a més de 8 hores i mitja a la Llaudet feia hores on fos, perquè hi havia feina i sempre miraven d'anar on guanyessin més! Fa uns 30 anys es van traslladar al pis d'ara, lluminós i amb totes les comoditats: "la vida em va canviar" diu la Teresa.

Julián ha anat poc a Santiago de la Espada, unes 3 vegades. L'última al 2001, ja no coneixia a ningú, dels 12.000 habitants de quan ells hi vivien només n'han quedat uns 1.600. En canvi, als estius, anaven més sovint a Utrera, on vivien els pares de la Teresa i es reunien amb els germans. Però no han pensat mai en tornar-hi. Els fills són d'aquí i ells també!

A la **Maria Àngels Rodríguez**, Sant Joan li va agradar des del primer moment. "Era tan bonic i ple de botiguetes. Em va semblar que a cada entrada n'hi havia una!". Havia nascut feia 15 anys a Los Santos, Salamanca, que era un poble rural sense gairebé comerç. Eren 7 germans. El pare es va morir molt jove, feia de carter, i la mare va continuar la feina durant 10 anys, però no oficialment, ja que en ser dona no li ho van permetre, sinó a compte d'un oncle que era el titular. Ella l'havia d'ajudar a repartir cartes recorrent molts quilòmetres, cosa que l'impedia anar a escola. Les germanes grans anaven a Salamanca a aprendre a cosir i a brodar, un dels nois feia de fuster i l'altre va entrar al seminari per poc temps. Com que no hi havia perspectives de feina, la mare va decidir emigrar però no volia anar a una gran ciutat, li feia por. A través del rector i d'un conegut van aconseguir treball per a tots en una fàbrica de Ribes, l'any 1952. La Maria Àngels s'hagué de quedar al poble repartint cartes fins que l'any següent la van venir a buscar. Van fer el viatge en un tren de vapor des de Salamanca a l'estació de França, a Barcelona, i després van anar a l'estació del Nord a buscar el tren cap a Ribes. Anaven drets o asseguts sobre les maletes de la gent que hi havia i van baixar negres de carbonet.

No tenia encara els 14 anys, però li van donar feina a la fàbrica tot indicant-li que s'amagués si passava

Imatge de Los Santos (Salamanca), poble natal de la M.ª Àngels Rodríguez

La M.ª Àngels, entrant a la fàbrica Llaudet, un dissabte per fer hores extres.

un inspector. Vivien en uns baixos, quasi un soterrani, diu, amb poquíssima llum. Treballaven tots els fills menys les dues petites i la mare, però els salaris eren tan baixos que no arribaven a final de mes.

Un dia es van assabentar que el Sr. Llaudet era a Ribes i li van demanar feina i fou així com es van traslladar a Sant Joan, a la Colònia Llaudet, al 1954. Els van donar un dels pisos vells que al principi no tenia aigua corrent, però tenia llum i vistes sobre el riu i les muntanyes. Es va relacionar fàcilment amb joves de fora i d'aquí i ràpidament va aprendre el català, tot i que a casa parlaven castellà. A la Maria Àngels, Sant Joan li va canviar la vida, es sentia molt feliç, i més quan ben aviat va conèixer en **Lluís**. En canvi les germanes no es van adaptar mai, anaven sovint al poble tot i el que costava i mantenien el record d'allí tant en els menjars, *cocido madrileño*, *perronillas*, *migas*, com en la celebració al 24 d'agost de la Festa Major de Los Santos... Volien marxar, enyoraven Salamanca, però no podien deixar sola a la Maria Àngels, li havien de fer de "carabina" mentre durés el festeig amb en Lluís. Per això, tant bon punt es va casar, el 1964, la mare i les germanes varen tornar al poble, només un dels germans s'ha quedat a Catalunya.

De casats es van instal·lar a la vila, primer en un pis sobre Can Tatxé i després al Pla del Roser. Recorda que en els dos llocs amb prou feines hi havia edificacions, tot eren camps!

La Mª Àngels i en Lluís.

Al cap d'uns anys i mentres va viure la mare, sovint als estius anaven al poble. Ella recorria els camins per on corria amb el correu i les aventures que li van passar, però tenia molt clar que el seu poble era Sant Joan. Fins i tot la mare la renyava perquè havia perdut l'accent castellà i no el parlava amb els fills!

També el 1954, el mes de febrer, va venir **José Huertas**. Havia nascut al 1937 a Peligros però es va criar a Pulianas, prop de Granada, on el pare tenia una fusteria amb un soci. El negoci no els va anar bé i el pare se'n va haver d'anar a treballar al Pantà de los Berbejales. Quan se li va acabar el contracte vingué a Sant Joan a visitar la mare i dos germans que feien de paletes amb l'Illa i vivien a la Torre Bassaganya. Anys més tard, aquests germans emigrarien a França on s'hi van quedar. Van ser ells qui van convèncer el pare de buscar feina a la vila i la va aconseguir a la fusteria d'en Francesc Colomer a la plaça Clavé, així com un pis sobre el cinema Santjoaní. Llavors va cridar l'esposa i els 6 fills. Després d'un viatge amb tren de dos dies i mig, arribaren a Sant Joan negres del fum.

Venia inquiet sense saber què es trobaria fins que va descobrir que el poble comptava amb un camp i un equip de futbol, esport que l'apassionava. El futbol i la joventut li van esvaïr les inquietuds i li van obrir un nou món de relacions. Aviat es van traslladar a la Colònia Llaudet

La María Quesada i la seva amiga Conchi a La Plana (1959)

on a més de contractar el pare com a fuster, van oferir-los pis i feina per a tots. Mentre hi treballava el van quintar i li va tocar Melilla. S'emociona en recordar que la seva mare el va anar a acomiadar de bon matí quan va agafar l'autocar cap a Girona. És l'últim record que té de la mare. Quan va tornar de permís per Nadal, feia poc que s'havia mort, tenia 47 anys.

Tornant de la mili es va reincorporar a la feina i al futbol que li proporcionaria una nova alegria, conèixer la **María Quesada**. El pare d'ella feia poc que s'havia mort en un accident laboral. El dol era molt rigorós, no es podia ni anar al cine. Per això un diumenge va decidir anar al camp de futbol i allà es va trobar en José.

María era la petita de 5 germans. Eren de Pelagajar, Jaén. Juan, el germà gran, el van destinar a fer el servei militar a Sant Joan i aquí es va quedar. Mica en mica va anar portant la resta de

En José Huertas (esquerra), jugant a futbol la Temporada 1956-1957

Casament d'en José Huertas i la María Quesada (1962)

la família. Primer els germans, després la germana **Dolors** i finalment ella amb els pares, l'1 d'abril de 1958.

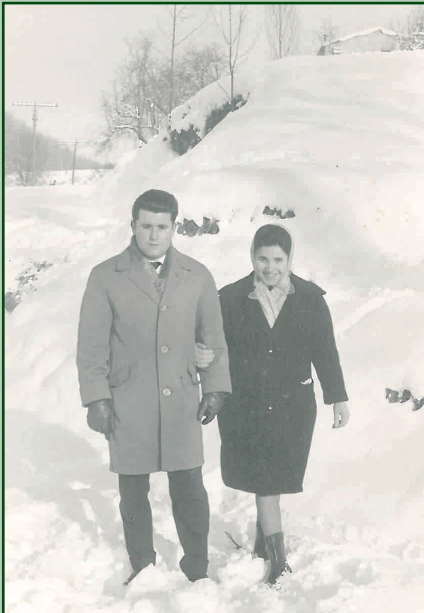
Vestia roba d'estiu i una rebequeta i es va trobar amb una gran nevada. Els germans li van haver de comprar unes botes a Can Nogué i roba d'abric a Ca l'Angeleta Barbera, pagant a terminis, com es feia. Es van allotjar al pis d'un germà fins que es va acabar el del carrer Pere Roca, propietat dels amos de La Torre, on un dels germans s'havia col·locat de pagès. Va entrar a treballar a l'Espona i a les tardes anava a cosir a la sastreria d'en Benito Ordóñez ja que ella al poble havia après de sastrera. Els diners que feia a la sastreria els hi guardava la mare per comprar-se un rellotge a terminis. Al capvespre, quan feia bo, tots els veïns s'ajuntaven al carrer per xerrar, explicar acudits, cantar... S'ho passaven d'allò més bé.

Un any i mig abans de casar-se, juntament amb altres noies, van anar a treballar a Ripoll, al Corral. Guanyaven més i els pagaven els viatges amb tren. A les tardes seguia cosint fins que al 1962, després de casar-se i fer la passejada de nuvis a Granada, es varen instal·lar a la Colònia Llaudet on en José, mort el pare, l'havia substituït com a encarregat de la fusteria.

Ni la feina ni el naixement dels fills van apartar-lo del futbol. Es va treure el carnet d'àrbitre, cosa que el va permetre visitar molts llocs nous i fer noves coneixences. Gràcies a això va aconseguir una feina en una fàbrica de Manlleu, on cap al 1972 es traslladà amb la família.

Però en José enyorava les muntanyes i la tranquil·litat de Sant Joan, on retornà al cap d'un any. Va treballar a la fusteria del seu cunyat i temps

En José Huertas i la María Quesada, anant a peu de la Colònia a la vila (1962)

després amb la seva dona van regentar el bar de la Nova Llar i el Frankfurt. També va impartir classes de fusteria a l'Escola Taller de Ripoll, de la qual guarda molt bon record. Confessen que al jubilar-se van plantejar-se tornar a Granada. Hi havia anat alguns estius mentre hi vivia l'únic germà d'en José que va tornar al poble, però aquí tenen la casa, fruit dels seus esforços, els camins per on passen a peu o en bicicleta, els bons i els mals records que s'acumulen al llarg de quasi 60 anys, i sobretot tenen els fills i els néts que els estimen molt!

“El 13 de febrer de 1962, dimarts, a les 7 h del matí, vam agafar l'autobús d'Alosno a Huelva, d'allí el tren cap a Sevilla on, amb el “Sevillano”, arribarem a Barcelona la nit del

En Paco Ruiz i l'Àngela Trinidad, amb el seu fill i una neboda (principis dels 70)

14 i, l'endemà, de nou amb tren cap a Sant Joan. Vam llogar una habitació a Cal Peret amb dret a cuina. Pagàvem 25 pessetes a la setmana”. Així continua **Paco Ruiz** el seu relat. Cal Peret estava a l'estació, tenia 12 o 13 habitacions, una cuina i un vàter per a tots els hostes. No hi havia bany. S'havien de banyar en un cubell a l'habitació. Hi havia molta gent i molt soroll. Per aquest motiu van buscar una altra habitació en una casa situada al principi de la pujada de l'estació que era d'uns gallecs. Fins al cap d'un temps no van poder llogar un pis per a ells al Barri Vell.

La població havia anat creixent (3.500 habitants l'any 1940, 3.905 el 1950, 4.127 el 1962) a un ritme superior a la disponibilitat d'habitatge. Segons els registres d'altres, els nouvinguts es concentraven a la Vila Vella, i entre el Passeig, la carretera de Barcelona i la Plaça Calvé, el Barri de l'Estació, alguns al Pla del Roser i a les colònies Jordana, Martí i Llaudet. Conscients del problema, la Llaudet havia presentat un projecte d'ampliació d'habitatges per als “seus productors”, que fou aprovat per l'Ajuntament el 30 de juliol de 1945. Per la seva banda, l'Espona havia construït unes cases al c. Ramon de la Bisbal. L'any 1955 es va inaugurar la coneguda com a Colònia Espona a la Ctra. Camprodon i, cap al 1961, el bloc de pisos “dels encarregats” del c/Ramon d'Urg. Tot i així, no es donava a l'abast.

A l'octubre, en Paco i en José van entrar a la Fibran. La jornada laboral era de 8 h i “tot era legal”, ens diu.

En Paco i l'Àngela, en el dia del seu casament

La Juana Arcos, en una imatge del 1956

Recorda que l'encarregat li va dir que per ser el primer dia li explicaria en castellà allò que havia de fer, però que després li parlaria sempre més en català com així va ser. Ell no ho va viure com un problema i aviat s'espavilà a entendre'l, parlar-lo és una altra cosa, comenta, perquè pensa que no s'expressa prou bé.

Allò que més va sorprendre la Juana quan va arribar aquí va ser el sentir parlar català. Li feia gràcia, perquè ella no l'havia escoltat mai. Així com la gran nevada que li arribava als genolls. **Juana Arcos** havia nascut a La Zarza. De petita se'n va anar a Alosno on més endavant va conèixer **Trinidad Ruiz**, el germà gran d'en Paco, i es van casar. Quan el Trini es va quedar sense feina va marxar a St. Joan on la família li digué que en trobaria, com així va ser a Can Benet. Ella no el va acompanyar

La Juana Arcos, el seu marit Trinidad Ruiz i la seva fill, en el dia de Rams

perquè estava embarassada. Després de néixer la nena, en Trini les va anar a buscar. Van fer el viatge en un tren de carbó, portaven el menjar i un fogonet de gas per escalfar el biberó de la petita. Es van allotjar a Can Peret fins que van aconseguir un pis al c. Abat de Vilalba de 2 habitacions, menjador, cuina i un vàter. No hi havia bany i era força fosc i humit. Allà hi van estar uns anys fins que en van trobar un de millor.

Al principi va treballar un any a una fàbrica de Ripoll fins que va tancar. Llavors, com patia d'asma, es va quedar a casa si bé contribuïa a l'economia familiar lligant tripa per a la Fibran, on en Trini va entrar al cap d'uns tres anys de ser aquí. Potser per aquest motiu, tot i que es troba bé al poble i es parla amb tothom, s'ha relacionat més amb gent vinguda de fora.

La Nit de Nadal, que celebraven en família, menjaven la *puchera*, el pollastre i els *roscos* i *chupepillas*, dolços fets a casa i també torró que va tastar aquí per primera vegada. Cada estiu anaven a Alosno, on s'hi havien quedat les germanes i ara hi passa temporades. I és que la Juana sempre ha tingut el cor partit entre Alosno i Sant Joan!

Després de 15 mesos i 15 dies de mili a Figueres, en Paco va tornar a la Fibran. Li havien guardat la feina perquè en aquells anys n'hi havia molta. Sortia amb gent d'aquí i de fora, entre ells el germà de l'Àngela Trinidad, però a ella no la va conèixer fins el 1970.

L'Àngela era d'Alange, Badajoz. Explica que el seu poble és preciós. Les cases s'esglaonen en carrers molt costeruts i té un balneari famós que sovint surt per la TV, però no hi havia feina! Ella sempre ha estat molt bellugadissa i n'havia anat a cercar als pobles del voltant fins que un estiu, una tieta que vivia a Sant Joan hi va anar de vacances i se la va endur a la vila. Era el 1960 i tenia 20 anys. Es va posar a treballar a Can Pierre i al cap d'un any va venir la seva família, pares, germans i, fins i tot, alguns cosins. No va tenir problemes de relació perquè la seva cosina la va introduir a les colles de joves i de seguida va entendre i parlar el català.

En canvi, el treball a la fàbrica no li anava prou bé i va decidir anar a servir a Mataró i a Barcelona fins que va tornar i es va dedicar aquí al mateix. Va conèixer el Paco i es van casar el 1972 anant a viure al c. Corriols, anys més tard al Ramon d'Urg. Han tingut 3 filles. Als estius anaven sovint a Alange que l'Àngela prefereix més que Alosno. Actualment segueixen fent els menjars del poble perquè els agrada: els *potajes* de llegums, *migas*, *gazpacho*, *empanadillas* i un reguitzell de dolços, *pestiños*, *mantecados*, *roschas*, *alfajores*... i per Setmana Santa el guisat de cigrons, bledes i bacallà. És que l'Àngela és molt bona cuinera! Tot i conservar els menjars tradicionals ambdós ens confessen "Sant Joan és el nostre poble, aquí o a prop hi tenim la família, tant viva com morta, nosaltres ens hi trobem bé i mai hem pensat en marxar-ne".

En tant que els oncles de José Huertas de Sant Joan emigraren a França, la **Nica** i en **Juan Tenés** van fer al revés. De Suïssa van venir a Sant Joan. Ells eren d'Ontur, Albacete. Es van casar el 1959 i van tenir dos fills. L'ofici i la passió d'en Juan és l'agricultura. Gaudia cuidant de les oliveres, el raïm i altres arbres fruiters, però no li donaven per viure, raó per la qual va decidir llogar-se en una granja a Suïssa. La Nica hi va anar al cap de dos anys, feia feines per les cases. S'hi trobaven bé, però les dificultats per portar-hi els fills els van decidir a tornar i venir a la vila. Nica ja la coneixia. El 1952, amb 12 anys i després d'un llarg viatge en

La Nica i en Juan, en una imatge abans de casar-se

autocar fins a Almansa i en tren fins a València i Barcelona va arribar a casa de la seva tia Manuela Serrano, casada amb un ferroviari que vivien a l'Estació, per passar-hi unes vacances. Dos anys més tard van venir els seus germans Pepe, de 18 anys que es llogà de pagès a Can Coll i Joaquín, de 22 que es posà d'empleat de neteja a la Renfe i a més feia hores a la sabateria Nogué.

Van arribar el 14 de gener de 1967 amb el camió que els transportava els mobles, creuant els dits perquè la Guàrdia Civil no els parés i els multés. Van tenir sort! Segons la Roser, la filla, la neu cobria els bancs del Passeig. Es van instal·lar en un pis del c. Major. Era una mena de golfes sense bany ni massa condicions i és que llogar un pis, seguia sent difícil.

La família Tenés - López, en una celebració familiar a Ca La Bonica

Molts propietaris no els llogaven a qualsevol, volien referències. Tot i això, per a la Roser, que tenia 6 anys, Sant Joan amb les fàbriques i comerços li va semblar una gran ciutat en comparació amb Ontur, tan agrícola.

No van escollir un bon moment per venir, hi havia crisi. La Nica es va posar a fer feines, però en Juan va trigar tres mesos en col·locar-se com a manobre amb l'Illa. Després va contraure una greu malaltia. Van ser temps molt durs. Sort que els veïns i d'altra gent es van abocar per ajudar-los, ells n'estan molt agraïts, perquè es van sentir molt arropats. Les coses van anar millorant, van tenir 2 fills més, en Juan va entrar a la Fibran i feia hores en una granja, a més de menar un hort encara que no hi pogui cultivar ni oliveres, ni raïm, ni fer la matança del porc, coses que sempre enyora. La Nica li fa menjars del poble: formatge fresc de cabra fregit amb salsa de tomàquet, *gazpacho* i *cocido manchego*, *migas*...menjars de pastors, ens expliquen. Al cap de set anys de ser aquí van poder passar les vacances a Ontur i s'han traslladat a pisos millors sempre a la Vila Vella.

Dels 4 fills, només la Roser ha marxat de Catalunya i no a Ontur, sinó a Lucena, Córdoba, el poble del seu marit, el 1989. Cada vegada troba a faltar més les muntanyes, les amistats, la família... Ella i el seu marit es plantegen tornar a la nostra vila quan es jubilin i afegeix això: "si ho aconseguixo i torno, no trobaré a faltar Lucena com he trobat a faltar la gent de Sant Joan!"

La Roser i en Juan Tenés, a Ontur

Conclusions

A partir d'aquests relats i de la informació extreta bàsicament dels Registres d'Altes dels Padrons corresponents a aquells anys, hem tractat d'esbossar un perfil dels immigrants en el moment d'arribar a la vila, edat, sexe, origen, ocupació ... així com, de les condicions de vida que es varen trobar, esperant que un estudi més rigorós i exhaustiu sobre el tema, corregeixi els errors i mancances que pugui tenir aquest article.

El nombre de persones vingudes a Sant Joan de fora de Catalunya durant aquell període van ser de mil cent i escaig. El percentatge per sexes és semblant, 565 homes i 541 dones. Per edats, els menors de 14 anys que legalment no podien treballar, eren 244 i de 60 anys o més, 86, la meitat de 70 o més. La persona més vella va ser una dona de 87 anys. Els compresos entre 14 i 60, la població activa en potència, eren 776, dels quals un 80% tenien entre 14 i 40 anys. Entre els homes, el nombre de solters, 281, era lleugerament superior al de casats, 265, mentre que les dones casades, 247, eren un xic superiors a les solteres, 238. En canvi hi havia més vídues, 56, que vidus, 19. El lloc d'origen era variat, però un 66% procedia d'Andalusia. Jaén va ser la província d'on vingueren un major nombre de persones, 212, la meitat de les quals eren de Santiago de la Espada. El segon lloc l'ocupa la província de Córdoba, amb 191 immigrants. A molta distància seguien un 11% d'Extremadura, un 5,5% de Galícia i un 5,5% de Castella La Manxa, un 4% de Castella-Lleó, un 2,5% d'Aragó, menys d'un 2% de Múrcia i de la Comunitat Valenciana i molt testimonialment hem comptabilitzat entre 1 i 5 persones procedents d'Astúries, País Basc, Navarra, La Rioja, Melilla i Madrid. Volem insistir que durant aquells anys segueix arribant gent de la resta de Catalunya i àdhuc un petit nombre de fora d'Espanya; però no els hem tingut en compte perquè s'aparten de l'objectiu de l'article.

Tots recorden la duració del viatge, més del doble que actualment i la incomoditat dels vagons de tercera amb seients de barrots de fusta, en què la majoria el van fer, ben diferent al confort dels recorreguts de llarga distància d'ara.

El major nombre van arribar entre 1949 i 1963, sent el 1949, amb unes 90 persones, l'any de més arribades, després hi haurà unes puntes els anys 70 i 73. Abans del 1949, només hem comptat 4 persones al 1944, 2 al 1945 i 1 al 1946. Confessem que no estem del tot convençuts que fossin tan pocs perquè no ens coincideix amb les dades d'alguns testimonis, però no hem pogut o sabut aclarir aquest punt. Una de les raons de l'auge del 1949 es pot atribuir a què el règim comencés a flexibilitzar les restriccions als desplaçaments interns ja comentats. L'altra, a la represa de l'activitat fabril de la vila després de superar les destruccions ocasionades durant la reculada de l'exèrcit republicà, els aiguats dels 40 i les dificultats per importar matèries primeres, en especial fil, que van patir les indústries catalanes durant els anys durs de l'autarquia.

N'és una prova el fet que l'ocupació majoritària de les dones entre 14 i 60 anys que treballaven fora de casa, fos el tèxtil, en especial a les fàbriques de Can Pierre, Llaudet i Espona, tot i que més de la meitat de les dones novingudes es dedicaven a "sus labores", o sigui, mestresses de casa. Respecte els homes, tots estaven en actiu, no hi havia cap aturat d'aquella edat, fins i tot, hi havien 5 homes majors de 60 anys en actiu, 2 al ciment, 1 peó, 1 obrer i 1 pagès.

Les seves ocupacions eren més diverses. Predominaven els obrers del tèxtil, seguits dels del ciment, i des del 1955 els de la Fibran, també destaquen els empleats de la Renfe, els peons, paletes i manobres, pagesos, i altres oficis com fusters, mecànics, cuiners ... així com guàrdies civils, empleats de comerç, tècnics, funcionaris...

Quant a les ocupacions volem fer dos comentaris. Un és que l'activitat declarada quan s'empadronaven i el lloc on la realitzaven canviava fàcilment al llarg dels anys, cosa que hem deduït de les entrevistes i és per aquest

motiu que no donem dades que serien enganyoses. El segon és que tot i que la mostra és poc representativa, hem observat que els funcionaris i els càrrecs principals de la Guàrdia Civil i Renfe procedien de les comunitats castellanes en tant que els càrrecs tècnics de les fàbriques eren de la Comunitat Valenciana o del Nord.

La causa que va obligar aquest miler de persones a abandonar les seves poblacions d'origen va ser la cerca d'unes condicions de vida i de treball més dignes. Ara bé el per què van escollir Sant Joan, deduíem de les entrevistes que fou pels següents motius:

a) Van venir a fer el Servei Militar, els va agradar el poble, van veure que hi havia feina i s'hi van quedar. Aquest motiu és vàlid per al temps que la vila fou una plaça militar.

b) Van ser cridats per familiars o amics que els van assabentar de les possibilitats de feina que hi havia.

c) La majoria dels testimonis s'han referit al fet que tant l'Espona com la Llaudet anaven des dels anys 50 fins a finals dels 70, a pobles, com per exemple Santiago de la Espada, a buscar-los, oferint-los casa i treball per a tota la família.

d) Sembla que també a través de les parròquies es va col·laborar a portar-los.

Un cas a part seria els funcionaris empleats de Renfe, Guàrdies Civils que vingueren en molts casos obligats per un trasllat o destí.

De les entrevistes també deduíem que no tots es van quedar per sempre a la vila, aspecte aquest que no hem pogut quantificar com tampoc el temps que hi van romandre. Uns van tornar al poble o van marxar a l'estranger. En tant que la majoria dels que abandonaren Sant Joan fou per establir-se en altres localitats catalanes per causa de matrimoni o perquè van trobar una feina millor. També volem fer constar que no tots venien directament del poble d'origen, sinó que havien viscut en alguna altra localitat com és el cas de la Maria Àngels que va estar a Ribes de Freser.

Sobre les condicions de vida, un aspecte en què tots coincideixen és que feia molt fred i que les nevades eren molt freqüents i abundants, tot i que, la novetat i llunyania les hagin magnificat.

Des del punt de vista demogràfic observem que el nombre de fills de les persones entrevistades, entre tres i quatre, ha disminuït respecte als dels seus pares, entre cinc i nou.

El català fou un problema per a uns més que per als altres, sobretot a l'hora de parlar-lo, però l'avantatge de Sant Joan respecte a les grans ciutats és que els nouvinguts des d'un principi van conviure en els mateixos barris, treballar en les mateixes empreses, gaudir de les mateixes distraccions i lluitar contra unes dificultats semblants que els d'aquí, cosa que afavorí les relacions entre els uns i els altres. A més, la majoria eren joves i ja se sap que la joventut s'adapta millor als canvis!

De feina n'hi havia i en termes absoluts els salaris eren molt superiors als dels seus pobles d'origen. Ara bé,

els salaris reals, és a dir, la relació entre el que cobraven i el cost de la vida, eren baixos i és que el franquisme va mantenir els salaris per sota dels preus i beneficis, és a dir, va practicar una política de plena ocupació però amb baixos salaris en benefici dels empresaris. En són proves el fet que haguessin de treballar el major nombre de membres de la unitat familiar; que els nois/noies escolaritzats fins els 14 anys quan els complien, entraven a treballar sense possibilitat de cursar estudis de secundària, per aquest motiu fins el 1970 no hi va haver cap Institut de Batxillerat públic a la comarca i molt pocs en el conjunt de Catalunya i l'Estat. Articles de primera necessitat, com la roba o calçat, s'havien de comprar a terminis i amb l'excepció dels que vivien a les colònies que tenien casa, llum i aigua, gratuïts, els lloguers eren cars, d'ací que moltes persones compartissin un pis o fins i tot cerquessin un habitatge en pobles del voltant.

La persistència dels *cocidos*, *pucheros*... equivalents a l'escudella, no es devia només a un enyor del poble, sinó al fet que eren, junt amb el pa i les patates, menjars calòrics, que omplien i resultaven barats i es van conservar en les seves dietes més enllà de la fi del racionament que oficialment va acabar el 1952. Els bons àpats es reservaven per ocasions assenyalades com la Nit de Nadal, la Festa Major, ...Fins els anys seixanta, les celebracions familiars, casaments, comunions, batejos ... consistien en una xocolatada al Centre o en altres bars de la vila. Remarcant també, que la gran majoria comenten que no van poder anar de vacances al poble fins al cap d'uns quants anys.

Pel que expliquen, veiem que les millores els van arribar a finals del franquisme, quan, segons els historiadors, els salaris van experimentar un increment. Llavors els fills van començar a estudiar Formació Professional o Batxillerat a Ripoll i alguns van continuar estudis universitaris... Fou també, en els últims anys de la llarga alcaldia d'Eduard Armengol (1949-1968) i en la de Josep Bosch, quan es van construir nous edificis d'habitatges en el c. Ramon d'Urg, Mestre Andreu, Carretera de Barcelona, Pla del Roser...amb bany, calefacció i molta claror i fins i tot, algun ascensor. En Xavier de Radio Bosch situava cap als anys 1970 el *boom* dels electrodomèstics petits i grans. "Va ser un boom", ens diu, "perquè no n'hi havia cap a les cases i per les festes de Nadal el regal per excel·lència va ser l'electrodomèstic, comprat en efectiu o a terminis amb els diners de les hores extres". Rentadores automàtiques, solucionats els problemes de la pressió de l'aigua amb la construcció d'un dipòsit a finals dels 60, algun TV, algun cotxe...es van incorporar a l'aixovar familiar. Pel que sembla l'entrada a l'anomenada societat de consum, va anar paral·lela als inicis de la democràcia i significà un gran canvi que, en alguns aspectes més positius que d'altres, alterà no només la fesomia de la vida i sinó les formes de vida dels santjoanins.

No podem acabar aquest article sense agrair a les persones entrevistades el seu temps, el seu relat i sobretot la seva acollida.

Nòtules

El santjoaní Dani Llamas actua al costat de noms consagrats de la música electrònica

Llamas, que es dedica professionalment a la postproducció de so i actualment és l'encarregat de fer la mescla final de so del programa Polònia de TV3, també és un gran aficionat a la música. Molts el recordareu amb poc més de 15 anys tocant la bateria en diversos grups santjoanins. Aprofitant els seus coneixements, des de fa dos anys, va començar a produir els seus propis temes, o els d'altres artistes com Bruno Oro amb el projecte Goldflames (gold, traducció d'Oro a l'anglès, i flames, de Llamas). Des de fa ben poc, també s'ha interessat en les mescles en viu, i per això va fer un breu curs de DJ., després del qual va guanyar el concurs Desalia Talent que organitza Rom Barceló i que premiava artistes emergents. A més del reconeixement del jurat, Llamas va poder formar part del festival que aquesta marca de begudes va organitzar a finals de febrer a Punta Cana (República Dominicana), on va actuar amb Axwell L Ingresso, Abel Ramos, Albert Neve y Les Castizos.

El desdoblament parcial de la línia R3 de Rodalies, en tres trams, començarà el 2016

Així ho varen acordar l'Estat i la Generalitat aquest mes de febrer, amb una inversió estimada de 95 MEUR. Es desdoblaran els trams compresos entre Parets del Vallès i Granollers, Les Franqueses i La Garriga, i Balenyà-Tona-Seva i Vic. Alguns santjoanins i santjoanines fan servir el servei d'aquesta línia habitualment per desplaçar-se a Barcelona. Un d'aquests usuaris és l'Àlex Porta, que forma part del col·lectiu "Perquè no ens fotin el tren" que defensa els interessos dels viatgers davant les institucions i la mateixa empresa. En declaracions a La Veu, Porta va valorar positivament l'anunci, però va recordar que el desdoblament s'ha anunciat diverses vegades des de 1980, i que no tindria sentit sense augmentar la regularitat dels combois. Segons el santjoaní, per a un usuari del Ripollès, l'avantatge del projecte es notarà si viatja més enllà de Vic.

El passeig perd un dels seus arbres centenaris

A principis de març, el servei de jardineria de la Fundació MAP va substituir alguns dels arbres morts o en pitjors condicions del poble. Un d'aquests arbres fou un dels exemplars de castanyers d'índies centenaris del passeig comte Guifré. El seu tronc ha estat utilitzat per part del Moto Club Abadesses per crear una de les zones del 3 Dies Trial Santigosa. Coincidint amb la Festa de l'arbre, els alumnes de l'Institut Escola Sant Joan de les Abadesses varen plantar-hi un nou castanyer.

L'equip de Consell de Savis i la Margrith de La Veu, guanyen un dels premis Germà Negre

Varen guanyar el guardó a millor entrevista per la que varen fer durant el Clownia Festival. Compartien nominació amb Banyoles TV, Ràdio Vilablareix i la revista Enderrock. Els premis es varen entregar durant una gala que es va fer divendres 30 de gener a la factoria d'arts escèniques de Banyoles. El guardó és una estatueta de la Moreneta, en relació al nom del grup. Germà Negre és un grup de Banyoles que toquen tot tipus d'adaptacions de cançons tradicionals i populars, plenes d'arranjaments propis i amb un clar aire festiu, i que des de fa tres anys celebren els seus propis premis per valorar la feina dels professionals que els han acompanyat durant l'any. A Sant Joan de les Abadesses varen venir al Clownia Festival, i també durant l'últim Entrevoltes del JAS.

El projecte de voluntariat de l'Alberg Rural Ruta del Ferro s'amplia a Alemanya i Holanda

La Regidoria de Joventut de l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses engega de nou el projecte de voluntariat jove per aquest estiu, després de l'èxit dels intercanvis que es realitzen des de l'any 2011. La principal novetat és que enguany també serà possible fer l'intercanvi amb albergs d'Alemanya i Holanda, a més del Regne Unit com s'havia fet fins ara.

Es tracta d'un voluntariat en coordinació amb l'Alberg Ruta del Ferro, destinat a joves de la comarca de 18 a 30 anys, que consisteix en una estada d'entre dues setmanes i un mes en un alberg del Regne Unit (xarxa YHA), Alemanya (xarxa DJH) o Holanda (xarxa StayOkay), en el qual el/la jove té l'allotjament i la manutenció pagats a canvi que treballi a l'alberg. Aquestes estades es podran dur a terme entre maig i octubre de 2015. A la jornada informativa 18 joves varen interessar-se en el projecte i aquests dies s'obriran les inscripcions per a tots aquells que vulguin participar-hi.

Marc Carós guanya la primera Santacrono

Carós va fer triplet i va pujar al lloc més alt del podi en les petites cronoescalades de la lligueta que tenen com a objectiu els cims de Sant Antoni de Sant Joan de les Abadesses, Ribes de Freser i Ripoll. El santjoaní Àlex Moya va quedar tercer. En dones, Carla Morales va aconseguir una victòria justíssima davant d'Ester Pous. Prop de 50 persones varen prendre la sortida en alguna de les curses que es feien entre setmana i de nit. Èric Moya, el corredor santjoaní i un dels organitzadors de la Santacrono, espera augmentar la lligueta després de la resposta de corredors i col·laboradors d'aquesta edició, probablement amb el Sant Antoni de Camprodon.

Deniz Çelik guanya el 3r concurs de relats eròtics de Neurosi

Deniz Çelik va guanyar la tercera edició del concurs de relats eròtics, que enguany va coincidir amb l'estrena de la pel·lícula 50 Ombres d'en Grey. L'erotisme i el sexe són els denominadors comuns d'un concurs que enguany s'ha endut Çelik, una autora d'origen turc, actualment resident a Les Llosses. El seu relat ha seduït els diferents membres del jurat per la narrativa àgil de l'autora a l'hora d'explicar una trobada sexualment convencional. La guanyadora va endur-se una càmera fotogràfica, un pack de cerveses Minera i un estoig de xocolata Bitumines de premi. A més el seu relat va aparèixer destacat en el llibre de paper, amb contes de les tres edicions.

"Espais Actius" recupera l'ús comercial de locals sense activitat a Sant Joan

Des de finals de l'any passat ha entrat en funcionament "Espais Actius", un projecte que pretén que alguns dels locals comercials del centre urbà de Sant Joan de les Abadesses que no tenen activitat la recuperin com a aparador. El funcionament d'aquesta iniciativa és el següent: els propietaris dels locals buits els cedeixen a l'Ajuntament i a la Unió de Botiguers. Aquests es comprometen a arreglar-los mínimament, principalment instal·lant-hi elements d'il·luminació i col·locant-hi uns plafons que en delimiten l'aparador. Els locals se cedeixen, mitjançant un sorteig, als comerciants associats a la Unió de Botiguers que han sol·licitat participar en aquest projecte. Els comerciants han de netejar els locals, decorar l'aparador i pagar-ne el consum de llum. A canvi, poden exposar els seus productes de forma gratuïta durant tres mesos, com si es tractés d'una extensió dels seus propis aparadors i sense realitzar una activitat comercial directa de compravenda. Passats els tres mesos els locals passen a mans d'un altre comerciant associat. En cas que sorgeixi un interessat en comprar o llogar-lo, el propietari podrà disposar del mateix en un termini d'una setmana.

El vallfogoní Joan Farrés, nou president del Moto Club Abadesses

Farrés va accedir a la presidència del Moto Club perquè el seu predecessor ha marxat als Estats Units per motius laborals. En declaracions a l'emissora, el vallfogoní va explicar que quan li van proposar va pensar que potser seria millor que ho assumís algú de Sant Joan. De fet, però, el Moto Club disposa d'una àrea de trial supramunicipal compartida també amb Riudaura i Vallfogona de Ripollès. A més, Farrés és col·laborador des de fa anys de l'entitat, i va rebre el suport de la majoria de l'assemblea de socis. Els objectius del nou president són promoure un trial social pels membres de l'entitat, i fer arribar aquest esport a les escoles. Farrés creu que cal renovar generacionalment un esport massa envellit al municipi.

Millora de la xarxa de clavegueram

A principis d'aquest mes d'abril s'han fet unes obres de redistribució del clavegueram d'alguns edificis de la plaça Abadia, plaça Abadessa Emma i de l'inici del passeig de la Plana. Fins ara la xarxa de recollida no estava ordenada i alguns edificis utilitzaven una estació de bombeig que recollia les aigües brutes que fallava sovint i s'embussava, i d'altres encara no estaven connectats a la xarxa. Amb aquesta actuació s'ha suprimit la bomba i s'ha connectat els conductes d'aquestes cases amb el de la xarxa general de la Vila Vella. També, s'ha aprofitat l'obertura de rases per soterrar els cables de telefonia.

Una edició limitada de cerveses artesanals de l'empresa santjoanina La Calavera es fa ressò entre la premsa

"Alice the horse", "Alice the dog" i "Alice the monkey" són les tres varietats d'aquesta edició limitada de la qual ja se n'han fet ressò diversos mitjans de comunicació. La similitud entre la caricatura que apareix a l'etiqueta, i la líder del PP català Àlicia Sánchez-Camacho, ha aixecat les suspicàcies. Hi apareix el dibuix d'un cavall, un gos i un mico, amb un rostre humà que recorda el de la protagonista dels fets de La Camarga. Els 7,6 graus de líquid d'aquesta varietat s'han venut a tota Catalunya, gràcies als 2.000 litres que es van posar en circulació. La Calavera és una marca vinculada a la cooperativa La Barriconca, on a més de restaurant també són elaboradors de productes alimentaris. L'estètica tant de la marca com de les seves cerveses, és marcadament punk. A la façana exterior de la nau que tenen al polígon de Cal Gat de Sant Joan de les Abadesses, hi ha un dibuix de Sex Pistol, Johnny Rotten.

L'Abadessenc, més a prop de Primera Catalana

En el moment de tancament d'aquesta revista, el Club Esportiu Abadessenc és líder del grup I de Segona Catalana. Si els blanc-i-negres conserven la seva plaça i opten pujar a Primera Catalana, tindrien l'opció de jugar a la categoria més alta en què ha participat el club en la seva història, després que juguessin a Preferent la temporada 1987-88. Tot i que, la reestructuració del futbol català fa que no puguem comparar directament aquestes categories.

Albert Bosch, ambaixador de la 80DR

Tot just va tornar del Dakar, on va participar amb el primer cotxe 100% elèctric que ha format part d'aquesta cursa, l'aventurer i emprenedor santjoaní ja va anunciar que estava involucrat en un "altre embolic d'igual o major abast", segons paraules de l'Albert al seu blog: intentar participar en la cursa 80 Day Race. Es tracta d'una volta al món en 80 dies i sense utilitzar cap mena de combustible fòssil. A la prova es poden usar cotxes elèctrics, trens, globus, velers, o qualsevol mitjà que no contami, escollint lliurement la ruta preferida, tot i que cal passar per uns controls de pas en ciutats dels cinc continents, tenint en compte que és una cursa i que cal anar més ràpid que la resta.

Bosch serà un dels ambaixadors de la prova i compartirà càrrec amb persones com Hubert Auriol (primer pilot que va guanyar el Dakar en motos i en cotxe, i que va ser-ne director); Erik Lindbergh (nét dels pioners de l'aviació); Louis Palmer (pioner de la mobilitat sostenible); Jan Lammers (ex pilot de F1 i de les 24 hores de Le Mans); o Javier de Rocafort (assessor, emprenedor i pioner de la competició de motor sostenible).

L'Ajuntament introdueix millores al Pavelló Municipal d'Esports per fer-ne un equipament més polivalent

Abans d'aquesta actuació, l'equipament comptava amb una sala de gimnàs gran que s'ha dividit en dues sales més petites, de 75 i 43 metres quadrats, aixecant un envà per separar els dos espais. D'altra banda, es crearà una tercera sala de 30 metres quadrats reduint un magatzem de material adjacent al passadís d'accés a les pistes, que ocupava un espai que excedia el seu ús real. A part del reaprofitament i arranjament d'aquests espais, també s'adequarà el bar i s'habilitarà un petit rebost. Finalment, es canviarà el combustible de la caldera de producció d'aigua calenta sanitària dels vestuaris i dels generadors d'aire calent de calefacció, passant de gasoil a gas natural, amb un estalvi energètic entre el 25-30%. Aquest canvi de combustible implicarà la substitució del cremador de gasoil del generador d'aire calent de la pista per un de gas natural. En la línia de dinamitzar el pavelló, ja s'hi ha disputat un torneig de tennis indoor i està previst fer-hi una jornada dedicada al bàdminton.

Amb el Festival de Música Antiga dels Pirineus s'oferran paquets per pernoctar i assistir als concerts

Els concerts que durant el pròxim mes d'agost se celebraran al Ripollès dins del Festival de Música Antiga dels Pirineus, els protagonitzaran Euskalbarrok i Musica Alchemica. Els primers actuaran el divendres 21 a Sant Joan de les Abadesses. Musica Alchemica ho farà a Ripoll, l'endemà. Els melòmans que vulguin gaudir de totes dues actuacions o d'una d'elles, i pernoctar alhora a un dels dos

municipis, podran fer-ho adquirint un dels paquets turístics que l'organització ha preparat per a la majoria de concerts d'aquest festival que recorrerà, entre d'altres, La Seu d'Urgell, Espot, Puigcerdà, Berga o Besalú. L'oferta afavoreix que sigui més econòmica aquesta fórmula que comprar les entrades i l'allotjament per separat. El Festival de Música Antiga dels Pirineus combina la música medieval, barroca i renaixentista, en espais arquitectònics medievals. Enguany destaca la incorporació del nostre municipi a la llista.

Barana al camí ral

Des de fa unes setmanes s'ha instal·lat una barana de fusta al camí ral, des de l'antiga fàbrica Espona fins a l'ermita de la Mare de Déu del Prat, per millorar-ne la seguretat. Un dels costats del camí coincidia amb un marge que té un desnivell molt elevat fins a la riba del riu Ter. La instal·lació de la barana s'ha fet a petició dels usuaris d'aquest camí, que el solen recórrer molts infants.

Senyalització de les masies

L'Ajuntament està duent a terme un procés de senyalització de la majoria de les masies del poble. En una primera fase, s'ha actuat en els accessos als camins d'aquestes masies a peu de carretera, i més endavant se senyalitzaran els camins interiors. S'han posat el nom de la majoria de cases que apareixen en el catàleg de masies i tots els elements de senyalització tenen un disseny i estil unificat.

Connectivitat entre el Pla del Roser i la Vila Vella a través d'un nou camí de ronda

Ja han començat les obres que han de permetre la connectivitat entre el barri del Pla del Roser i la Vila Vella a través del camí de ronda que unirà el passeig de la Puda i, en un futur, els jardins de la Torre de la Puda (adquirits per l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses l'any 2012) i la riera de l'Arçamala. En aquest punt, els usuaris del camí podran fer el recorregut que ressegueix la riera fins a la zona del Molí Petit, o bé accedir directament a la Vila Vella.

Aquest camí també donarà continuïtat a la Ruta del Ferro i del Carbó, ja que l'enllaçarà amb la via verda que unirà Sant Joan i Olot, i permetrà que els seus usuaris baixin al centre de Sant Joan de les Abadesses, a la vegada que es revaloritza la zona al voltant de la font de la Puda. Un altre ramal d'aquest nou camí també farà possible passejar per la vora del riu en un recorregut que redescobrirà l'atractiu de les façanes de les cases del carrer Jussà. Aquest ramal connectarà amb el pont Vell i, en un futur, amb la via verda Ruta del Ter que unirà Sant Joan i Setcases.

Ampliació de la plaça Comamala

Aquest mes d'abril s'ha obert al públic l'ampliació de la plaça Comamala. Aquesta ampliació ha estat possible gràcies a l'acord entre l'ajuntament i els propietaris del solar que ha permès, primer, l'enderroc de l'edifici que hi havia, segon, l'adquisició d'una part d'aquest solar per part de l'ajuntament, i tercer, el seu arranjamant que el converteix en un espai públic per al gaudi dels veïns i veïnes de la Vila Vella i del poble en general. Aquesta actuació és la darrera realitzada en aquest sector del poble, ja que en aquests darrers mesos també s'han acabat les obres d'ampliació del Parc de la Muralla i l'arranjament del carrer abat de Vallmanya.

Nous comerços

L'Estaca

Sant Joan de les Abadesses compta amb un nou restaurant argentí des de fa prop de dos mesos. En Gerardo Giordano, pare de l'Emiliano de la Carnisseria Clavé, ha decidit deixar enrere Argentina i més de 40 anys en l'ofici de carnisser per travessar l'Atlàntic, provar sort en el món de la restauració i viure a prop del seu fill. L'Emiliano, ja l'havia avisat que quan descobrís Sant Joan no voldria marxar-ne. D'origen italià (els seus avis eren de Torino i van emigrar a Argentina), en Gerardo també té una filla petita i han decidit fer aquest pas perquè ella es pugui desenvolupar i créixer en un poble petit i tranquil com el nostre.

La Estaca és a l'edifici que molts recordaran tota la vida com Ca la Nati, però si hi entreu veureu que l'han reformat a mida per oferir la seva cuina. El nom que l'hi han posat ve de la forma en què els *gauchos* argetins cuinaven la carn, però també saben que els catalans ho relacionarem amb la cançó de Llach. El nom, ja és una definició de principis culinaris, ja que a L'Estaca hi podreu tastar tot tipus de carn elaborada de la forma criolla argentina, però amb mescles amb la cuina catalana. Per exemple, a més de les peces de carns generoses, podreu tastar-hi *empanadilles*, *sandwichs de milanesa*, *milanesa a la napolitana*...

Per fer-ho, compten amb un forn especial de llenya, que segurament podran veure els comensals que optin pel reservat, un espai que han habilitat a l'antiga botiga de discos i on seran atesos directament pel cuiner.

De Sant Joan al món:

Miki Cruz

Esther Rovira

Edat, lloc de residència actual, estudis i ocupació professional:

Tinc 26 anys. Just acabem de traslladar-nos a un poblet petit als afores de la ciutat de Quito, Pifo, molt a prop de l'escola on treballo. Vaig estudiar batxillerat artístic a l'Escola d'Art i Disseny d'Olot i tinc estudis no acabats en nivell superior de música a la EMMG (Escola de Música Moderna de Girona). Des del setembre passat sóc el professor de música del British School de Quito. Ensenyo l'assignatura de música des de petits de tres anys fins a no tan petits de catorze anys, en anglès, és clar. Els caps de setmana faig classes particulars de guitarra flamenca.

Quants anys fa que vas marxar de Sant Joan?

Els mateixos que fa que vaig deixar de fumar: dos anys. Renoi, la veritat és que sembla que faci molt més, amb totes les coses que m'han passat durant aquests dos anys. On visc ara, farà unes setmanes, Pifo, és un poblet petit com Sant Joan. Que diguin el que vulguin però mai

cap poble serà tan bonic com Sant Joan de les Abadesses (riu). És un poble de la vall, planer, tranquil, assolellat, fresquet... Aquí, cada dia fa sol o plou una mica però el clima, fora d'aquests paràmetres, no canvia. És a uns quinze quilòmetres del Nou Aeroport Mariscal Sucre de Quito. Ara veig passar un avió cada quinze minuts pel cel de casa i amb la Maria, la meva esposa, pensem en el dia que nosaltres siguem dins de qualsevol que vagi a Espanya.

Per quins motius vas marxar?

Quan vam decidir tancar el projecte d'Empalmaos Rumba em van venir un munt d'idees al cap, però em veia a casa dels meus pares sense ni un duro i amb moltes ganes de marxar. Feia cinc anys que vivia saltant per Catalunya de bar en bar, gairebé regalant la meva música cada cap de setmana. En canvi, a Sant Joan veia que, com diu Txarango a la cançó d'*El meu poble*, allà el temps no passa i sense feina encara menys. Estava angoixat perquè volia un futur

Maria i el seu fill Bruno

musical immediat i la veritat, estava saturat, en blanc, sense saber quin camí escollir. Amb molta pressió, una pressió personal, un guerrear diari contra mi mateix i el meu fracàs. Potser, una càrrega emocional que no podia sostenir... Després de fer una llarga tria de diferents punts de destí, amb la Maríia vam decidir viatjar a la República de l'Equador.

Quina va ser la primera sensació que vas tenir de l'Equador?

Quan vam aterrar a l'antic aeroport de Quito semblava El Prat de Barcelona en miniatura. Fins allà, cap problema. Quan vam sortir al pàrquing vaig veure un munt d'escandalosos cotxes tocant el clàxon per no res, escampant una boira de fum negre que et feia deixar de respirar. I de camí cap al *carro* –perquè a Amèrica del Sud dels cotxes en diuen *carros* i dels *coches*– un nen que no feia més d'un metre i que no parava de seguir-nos ens demanava euros! Va ser molt estrany perquè ho feia amb la seva mare cridant alhora al costat d'un carretó ple de xiclets, caramels, xupa-xups i cigarretes. No sé com, però sabien que veníem d'Espanya. De pel lícula...

Vas tenir problemes d'adaptació a la forma de vida, la cultura o la forma de

treballar dels equatorians?

No. Em considero una persona adaptable, no conformista. Em vaig adaptar molt ràpidament, molt més del que m'esperava. Estava predisposat al canvi. En general, són molt bons amfitrions, et conviden a dinar i fan grans i ben bons menjars amb ben poc. I treballar amb equatorians, si són treballadors, és com a tot arreu.

La visió que tenim des d'aquí de l'Equador, creus que està distorsionada per tòpics o prejudicis?

Suposo que dependrà de la personalitat de cadascú. També és veritat que en un poble petit, com Sant Joan, dius blat i tothom s'ho creu. Després, dius ordi i et diuen que no, que és blat perquè és tradició... Avui dia amb Internet a mà podem arribar a conèixer, investigant una mica, és clar, qualsevol part del món. És veritat que hi ha zones de l'orient de l'Equador, a la selva amazònica, on hi ha tribus no connectades, que vesteixen amb taparrabos i es pinten la cara amb pigments naturals. I a la ciutat, hi ha molts emigrants de pobles com Otavalo, que vesteixen amb ponxo, barret otavalenc, sandàlies d'espart i van pentinats amb cua trenada, tant homes com dones. Els diuen indígenes i és la imatge de la marca equatoriana que més s'ha venut a l'exterior (molt

sovint els hem vist a Sant Joan per la Festa Major venent artesanía, moneders, clauers i ponxos otavalencs, entre altres coses). Per altra banda, la gent de la ciutat ara vesteix d'Inditex i còpies barates. Ja fa uns anys que va arribar la moda europea a la capital, que té una significativa competència amb la moda colombiana, que és molt forta aquí.

I els equatorians, què en saben de Catalunya?

Alguns es pensen que Catalunya és un país fora d'Espanya i no entenen per què volen independitzar-se. Molts d'altres saben que hi ha diferències culturals i ideològiques entre Catalunya i el govern espanyol. Llavors ells m'expliquen les diferències que tenen entre els serrans i els costencs d'aquí a l'Equador. Però en general coneixen Catalunya pel Barça i Messi. Tots em demanen que parli en català per veure com sona. Es podria dir que no hi ha gaire informació de la cultura catalana, o almenys no està ni escampada ni ben explicada. I ho sé perquè en només dos anys m'he envoltat de molta gent de diferents nivells socials, tant amb rics com amb pobres, i no hi ha una informació cultural clara de Catalunya. Però, siguem realistes: per als equatorians Catalunya no és un tema d'importància, igual que, si no fos pel canvi econòmic que ha

En Miki, a la classe de música, amb els més petits

En Miki, amb en Bruno i l'Omar

En Miki tocant conga a la Sala Lavoe

fet l'Equador, on ara hi ha molta sortida laboral, als catalans els seguiria important un be negre el que passi a l'Equador.

El teu fill sabrà parlar en català?

En Bruno –el meu petit home, la coseta més meravellosa que m'ha passat mai a la vida! –, de moment diu “pa” i “g” moltes vegades. Jo li parlo en castellà, en català i en anglès. N'hem parlat moltes vegades amb la Maria i és un propòsit mutu que en Bruno creixi parlant també en català. Per això, moltes vegades parlem en català a casa. Podríem dir que la seva primera paraula ha sigut en català, “pa”, que en anglès és “bread”.

Veus possible tornar a Catalunya?

És clar que volem tornar i la Maria és qui més ganes en té, però de moment ens hem de resignar a ser turistes que tornen a casa per vacances. Sincerament, és molt difícil.

Haurien de canviar molt les coses a Catalunya. Potser sí, en el cas que hi hagués una reestructuració a l'estil equatorià i s'hauria de fer amb peus de plom, perquè ja sabem que tot Europa sencera viu lligada. En realitat, no es tracta que Catalunya o l'Estat espanyol faci un canvi, es tracta potser més que Europa sencera faci un canvi de direcció, de normes ètiques i morals, de principis realistes que posin els interessos de la ciutadania per sobre dels interessos mercantils. Però tots sabem que a la majoria tot això li importa ben poc mentre pugui tenir un Iphone a la butxaca. Per això, ara l'Equador inverteix molt en educació i jo, com a professor, ho visc de ben a prop.

Amb quina freqüència vens i què enyores més del poble?

En principi, ens vam posar l'objectiu de tornar una vegada a l'any. Ja fa més d'un any que vaig tornar de la primera visita i hauran de passar alguns mesos més o potser un altre any per tornar. No hi ha res que trobi més a faltar que les abraçades de la meva mare. Trobo molt a faltar passejar un diumenge a la tarda amb la colla des del Barri Vell fins a “La Mare”, passant per can Micky o ca la Balbina. Anar un divendres al vespre a Ca La Nati (que això ja no ho podré fer mai més si és que no tornen en Pere i la Gemma, perquè sense ells ja no és Ca La Nati). Trobo a faltar anar a la Moreneta i, assegut en un banc de pedra, observar durant hores Sant Joan sencer des d'allà dalt, pujar a Sant Antoni, veure els conills de la Colònia Espona, veure Sant Joan nevat... També trobo molt a faltar el Metro. Trobo a faltar la colla ganxera de Sant Joan, de la qual no em vaig poder acomiadar com es mereixia i és una espina que tinc clavada al cor. I sobretot, enyoro molt la meva família, sobretot els meus pares, en David i l'Albert.

Com és la societat equatoriana? Quins trets

La família, just a la línia de l'Equador

característics la defineixen?

Humils, molt treballadors, ressentits, informals i, en general, impuntuals. Hi ha una hora molt coneguda a l'Equador, és l'hora equatoriana i consisteix a arribar tard a tot arreu. Per exemple, si quedes amb algú a les tres de la tarda hora equatoriana, en realitat s'arribarà al punt de trobada a quarts de quatre o a les quatre. He de reconèixer que els serrans són molt diferents dels costencs.

Els serrans són més tancats i parlen amb la doble erra arrossegada, que fonèticament sona com la ge de gener. Imagineu com diuen carro!

Els costencs són molt oberts, fàcilment fas amiatat amb ells. Els encanta ballar salsa i parlen de pressa i es mengen moltes consonants, com els andalusos. En general, els caracteritza l'alegria i les ganes de festa. Ho celebren tot amb molta música caribenya i molt ball: cúmbia,

merengue, batxata i salsa, molta salsa, sobretot la colombiana. La música equatoriana autòctona és, per excel·lència, la música andina i la més moderna, els pasillos i els sanjuanitos. Un dels balls que he après és el de “Alza la pata Curiquingue”, que es balla tot fent saltirons doblegant els genolls i els colzes i aixecant el cul enfora. És molt divertit. L'Equador és divertit.

És gran la comunitat catalana de l'Equador? Hi tens vincles?

Sé que hi ha un casal català, en el qual fa unes setmanes m'han demanat que faci classes de català als futurs immigrants equatorians que volen anar a Catalunya.

Sé que hi ha catalans. Amb alguns hi he parlat per telèfon, amb altres per facebook i amb molt pocs en persona.

Al gener va venir a visitar-me un santjoaní, l'Omar Minguillan i la seva nòvia, que estan fent una gira per Amèrica del Sud. Fa poc vam estar amb una amiga de la Maria que havien treballat juntes a l'Aeroport del Prat de Barcelona, la Vanesa, nascuda a Barcelona.

Estàs al cas del que passa al poble? Si es així, com te n'informes?

Més o menys, puc dir que sí. Quan parlo amb la meva mare sempre em fa cinc cèntims de les novetats al poble, sobretot em dóna records dels veïns de la colònia, dels col·legues de la colla, de l'Emi i dels del Metro. Que maca, la meva mare! També parlo sovint via Facebook amb en Vili o amb l'Edgar i m'expliquen les novetats que potser la meva mare no arriba a conèixer.

Fes-nos cinc cèntims de com és l'Equador i de com s'hi viu.

Per a un català o espanyol, tant se val, si tens els papers legalitzats és bastant fàcil trobar feina ben pagada. Ens tenen molt ben considerats, i molt més si tens estudis certificats

o títols universitaris, no pas com nosaltres a ells quan van venir a casa nostra a buscar feina, i amb això vull fer una picadeta d'ull. El transport urbà és abundant, de molt mala qualitat però molt barat. Pujar a un bus val 25 centaus de dòlar (uns 30 cèntims d'euro) i pots creuar la ciutat d'una punta a l'altra. I el trajecte mínim d'un taxi, per exemple des del Poste fins a Rama, val un dòlar! És molt barat! Canviar la bombona de gas val tres dòlars, perquè el gas butà té subsidi del govern; el consum mensual de llum, aigua i telèfon costa més o menys entre uns deu i uns quinze dòlars cada servei. Comprar verdures i fruita és molt barat, sobretot els aliments que es produeixen a la serra, com la patata o les hortalisses. Uns quinze plàtans ben parits costen un dòlar! Aquí es viu molt bé pel clima, a Quito fa una mica de fred però a les valls s'hi està genial, el clima és perfecte. Ara que vivim en una casa amb hort i jardí puc veure que la terra d'aquí és molt fèrtil, hi creix de tot! Puc assegurar que l'Equador és el país amb més varietat de fruites del món.

El país ja nota els beneficis de la renegociació del deute extern?

Bé, més que renegociar, el que va fer l'Equador va ser una auditoria del deute extern. Vist això, l'FMI va voler vendre el deute a un cost més barat a empreses privades perquè xuclessin l'Equador com ho feia en *Cèl·lula a Bola de Drac*. Però mentre l'FMI volia jugar al parxís de “me'n menjo una i en compto vint”, l'Equador jugava als escacs i va comprar tot el deute mitjançant subempreses de l'Estat, evidentment a un cost més barat.

A part d'això, el govern actual els va fotre una “coça” a l'FMI i al BM i els va fer fora del país. Ja no tenen ni oficines ni representants dins l'Equador. I tantes coses que s'han aconseguit. Hi ha molts més llocs de treball, el sou mínim l'han fet

pujar de 80 a 350 dòlars i ara el volen tornar a apujar fins a 400. Però segueix havent-hi persones que es neguen a veure aquests avenços i reneguen del govern actual perquè, per exemple, els fa pagar impostos (abans del govern actual aquí ningú pagava impostos).

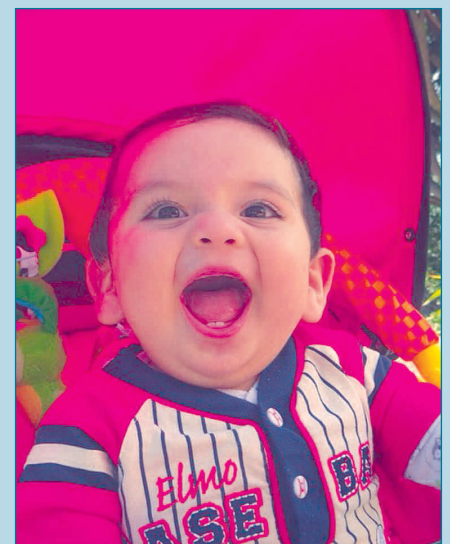
Els mitjans de comunicació es maten per fer mala sang del govern actual i el govern es mata per millorar cada dia l'educació, portant mestres d'arreu del món perquè les pròximes generacions tinguin clar què és el que li convé al poble equatorià...

Un últim comentari...

Com que sé que passarà un bon temps fins que puguem tornar la Maria, en Bruno i jo, primer de tot vull demanar disculpes a totes aquelles persones de les quals no em vaig poder acomiadar com jo volia i, sobretot, vull donar les gràcies a la meva família, als meus amics, a la colla de grallers i geganters de Sant Joan, a la Barra Jove, al JAS i a tots els coneguts santjoanins.

Des del més petit al més vell, a ella i a ell, perquè he crescut al poble més bonic de tot Catalunya i gràcies a tots vosaltres sóc qui sóc i sóc com sóc.

Infinites gràcies i a reveure!

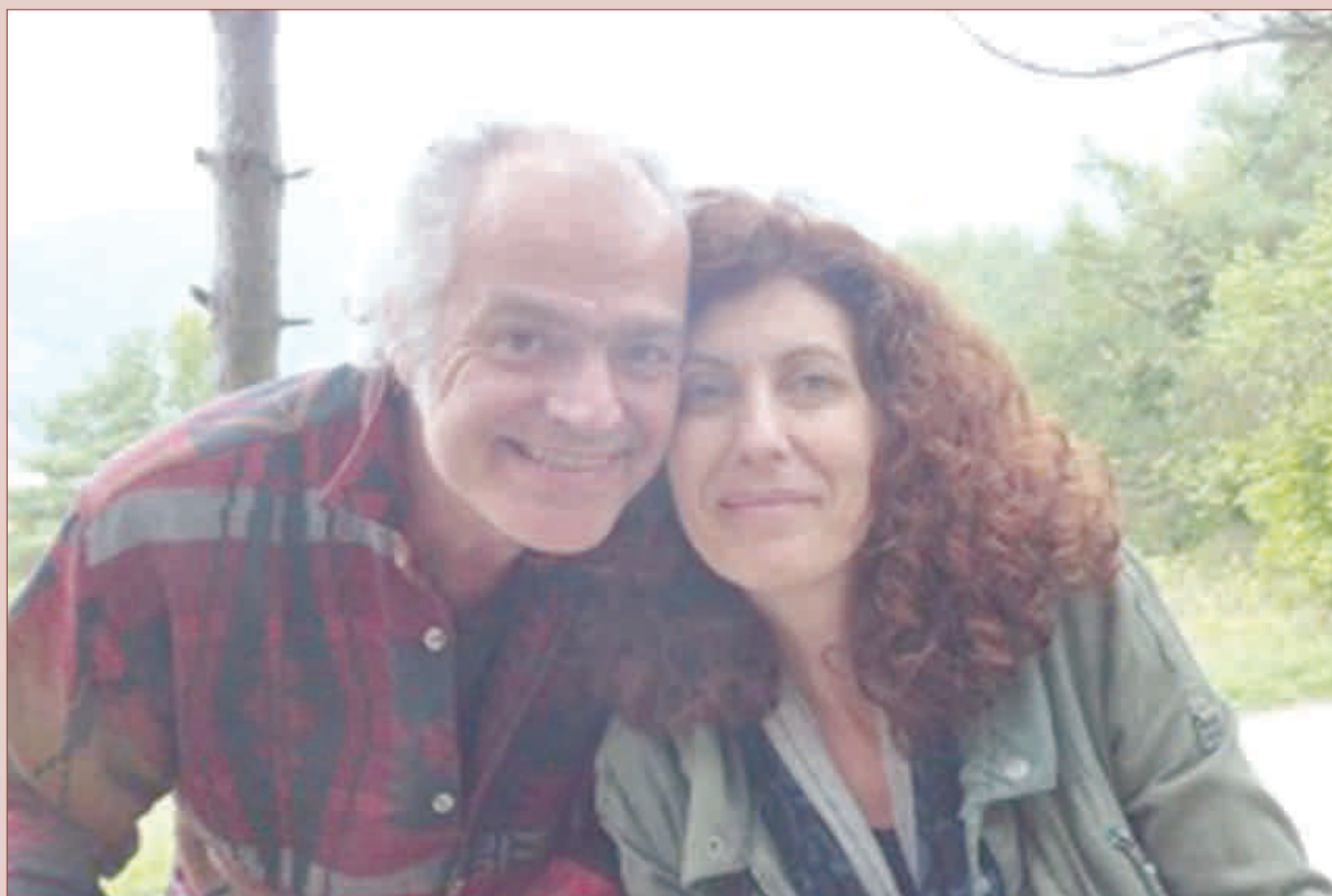
En Bruno, el fill d'en Miki, molt rialler

Del món a Sant Joan:

Pierre Noack

i

Caterina Gausachs

Joan Basagañas

En Pierre Noack pertany a una família que va patir un dels episodis més tristos de la història recent d'Europa: el nazisme.

Els seus avis, tots dos pedagogs progressistes, van fugir de l'Alemanya nazi i es van establir en un petit poble de la Catalunya Nord que s'anomena Mosset, a 12 quilòmetres de Prada de Conflent. Allà van fundar una escola internacional que promovia valors com el comunitarisme, el contacte amb la natura i l'art i el multiculturalisme. Ben aviat aquesta escola es convertí en un refugi per a fills d'exiliats espanyols.

En aquesta escola hi va anar a estudiar als anys 70 la barcelonina Caterina Gausachs. I allà es van conèixer la Caterina i en Pierre...

Tanmateix, la vida els va separar durant alguns anys. Ella va estudiar la carrera de filologia francesa, es va formar com a traductora a Andalusia i com a professora li tocà exercir a Extremadura. Ell es dedicà a la seva gran passió: la música. La seva carrera com a músic i compositor va ser fructífera. Va tocar a l'orquestra DSO de Berlín, fou violoncel·lista a la ràdio de Berlín i va compondre per a la Filharmònica de Berlín.

No és fins l'any 2003 que la Caterina decideix demanar una excedència i anar-se'n a viure a Mosset amb en Pierre. Ell també havia decidit donar un gir a la seva vida, tornar a les seves arrels i dedicar-se plenament a la creació i a projectes artístics internacionals, en els quals, de vegades, també hi participa la Caterina.

La població de Mosset, origen de la relació entre en Pierre i la Caterina

L'any 2009 decideixen venir a viure a Catalunya i s'instal·len a Barcelona. Però la Caterina volia treballar en un institut d'un poble petit, en contacte amb la natura, que no fos molt lluny de la frontera amb França.

Els hi tocà Sant Joan de les Abadesses, població de la qual no en sabien res. Van buscar informació per internet, els va agradar la situació geogràfica i el llegat històric del lloc, van fer les maletes i es van instal·lar al nostre poble el juliol del 2013.

El que més els agrada de Sant Joan és que estan molt en contacte amb la natura, la gent és molt amable (la Caterina valora que a l'escola es respira un clima molt sa), hi ha bons comerços, gent amb inquietuds culturals, un patrimoni artístic i natural notable i que estan a prop de França i Girona.

En Pierre i la Caterina han creat, un grup que celebra tertúlies en francès en les quals es parla de poesia, música, art..., al cafè de l'Abadia, un dilluns al mes

Com a inconvenient veuen que estan molt allunyats dels principals centres culturals del país. També troben a faltar una veritable consciència ecològica.

Com a entreteniment han creat, a iniciativa d'en Jose de la Cafeteria de l'Abadia, un grup que celebra tertúlies en francès en les quals es parla de poesia, música, art... Es tracta de fomentar l'intercanvi cultural a Sant Joan. Es reuneixen a la cafeteria de l'Abadia un dilluns al mes.

Txarango estaca el circ de Clownia a Sant Joan

Clownia Festival
26 i 27 de juny de 2015

Foto: Anna Pagespetit

Imatge general del concert de Txarango en la 1a. Edició del Clownia 2014

Joan Garcia

L'any passat i el que portem d'aquest, han consolidat els Txarango dintre del panorama musical català, traient-se de sobre etiquetes com emergent o revelació, que podíem llegir en articles i cròniques fa menys temps del que pot semblar. Han guanyat cinc premis Enderrock, quatre escollits per votació popular (millor disc de pop-rock per *Somriu*, millor artista, millor directe i millor lletra de cançó amb *Compta amb mi*), i un atorgat per la crítica (el premi a millor artista del 2014). Tot i que els seus seguidors poden descarregar-los lliurement, també han aconseguit dos discs d'or dels dos treballs que tenen publicats. La seva música sona a la regió del Casamence (Senegal), on hi han iniciat un projecte d'intercanvi cultural. Aquest abril han estrenat el documental *Tota la vida és ara* i aquest juny, per satisfacció dels santjoanins i santjoanines, repetiran el Clownia Festival al nostre poble.

Per uns dies, Sant Joan de les Abadesses tornarà a ser un dels epicentres culturals del nostre país i s'espolsarà els complexos de poble petit que cada vegada cauen més ràpid gràcies a esdeveniments com aquest o com l'Ultra Trail Emmona, la cursa Taga2040 o els 3 Dies Trial de Santigosa, per citar-ne alguns, del fort teixit associatiu santjoaní.

El Clownia organitzat per Txarango, Èxits i l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, a més, no és un festival qualsevol, sinó que és un espai de projecció i reflexió a través del teatre, el circ i la música. Els Txarango han escollit el nostre municipi per muntar-hi les carpes del seu circ, per on passen les propostes i els espectacles que el grup vol fer arribar al seu públic, i han volgut recompensar i reconèixer la importància dels seus pobles i la seva comarca en els inicis i en el creixement del seu projecte musical. A més, Sant Joan de les Abadesses permet gaudir els

clownians d'un entorn natural i únic, i d'un festival de petites dimensions, que junt amb el bon acolliment dels santjoanins i santjoanines, crea una experiència irreplicable, per als visitants i per als mateixos veïns del poble.

Pel que fa a les propostes d'aquest 2015, Txarango continua apostant per grups consolidats, formacions per descobrir, bandes internacionals, teatre i circ, i en horaris i escenaris diversos. La plaça Major tornarà a acollir els espectacles lliures al matí, per deixar pas al recinte que conté l'Àgora, l'Escenari Principal i la Ciutat Clownia, al barri de l'estació. Com que una imatge val més que mil paraules, us deixem amb un reportatge gràfic i el cartell del Clownia Festival 2015, per recordar l'edició de l'any passat, i començar a fer boca de cara a aquest juny.

Trobareu tota la informació de cada artista a la web: www.clowniafestival.cat.

L'acampada va acollir multitud de joves

Foto: Anna Pagespetit

Al voltant de la carpa, es van veure malabars i acrobàcies

Foto: Arnau Jaumira

La plaça Major, plena de gom a gom, també va acollir espectacles

Foto: Anna Pagespetit

Clownia, una ciutat on tot és possible

Foto: Eduard Masdèu

Els joves van disfrutar d'allò més

Foto: Anna Pagespetit

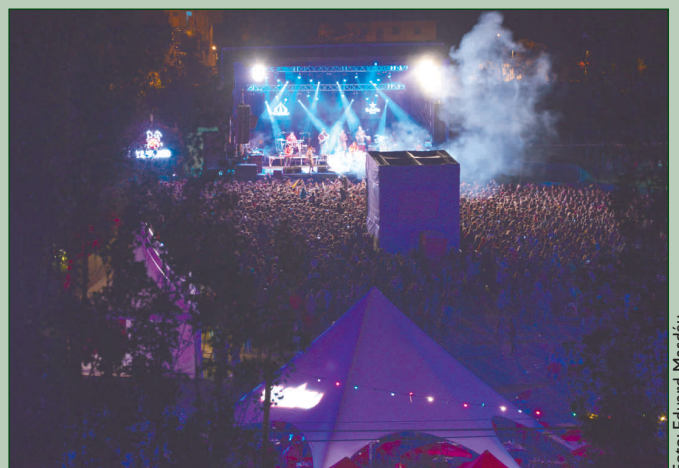
La diversió i bon ambient va ser la tònica del I Festival Clownia

Foto: Anna Pagespetit

Txarango va fer vibrar tot el públic amb un concert espectacular

Foto: Anna Pagespetit

L'escenari principal va acollir els concerts més multitudinaris

Foto: Eduard Masdèu

40 anys d'esperit sardanista

Colla Sardanista Santjoanina - Any 1910

Audició de sardanes al Passeig - Any 1915

1ª Edició de Concurs de Colles - Any 1969

Gran sardana dels dos ponts - Any 1976

Sardanes al Passeig - Diada de Germanor

Sardanes al Pavelló, en motiu de la castanyada

Anna Julvé

L'Agrupació Sardanista de Sant Joan manté viva la sardana des de fa 40 anys, fent més viva la cultura popular catalana i enfortint les nostres arrels. La nostra vila és un dels pobles que té més influència i tradició sardanista de la comarca, sobretot durant els mesos d'estiu i per la Festa Major, quan les audicions de sardanes gaudeixen d'una gran participació de sardanistes que vénen d'arreu, atrets per les actuacions de les millor cobles.

Per entendre el perquè i com sorgeix l'entitat, cal remuntar-se molts anys enrere. Ja pels volts de l'any 1850 es ballaven sardanes a Sant Joan i al 1904 es troba el primer cartell de la Festa Major on figura l'actuació de la cobla La Sanjuanense. L'any següent, el 1905, es troba documentada l'actuació de la cobla, també local, Union Musical Abadesense i l'any 1911 La Santjoanina. L'any 1933 es va celebrar el primer Aplec Sardanista, al qual hi van participar les cobles Santjoanenca i la Camprodonina. Així doncs, al llarg dels anys han sorgit diverses cobles locals, les quals han fet augmentar aquesta tradició sardanista tan arrelada a la nostra vila.

També és important destacar la importància de tenir un gran nombre

de compositors de sardanes nascuts a Sant Joan, que han contribuït a mantenir aquesta dansa tan tradicional al nostre país, i sobretot, a la nostra població. Un d'ells és Ramon Serrat i Fajula, autor de més de 150 composicions. En honor a aquest compositor es va crear una colla sardanista, la qual portava el seu nom: Colla Sardanista Ramon Serrat. La formaven 8 parelles i participaven en concursos que es feien arreu de Catalunya i França.

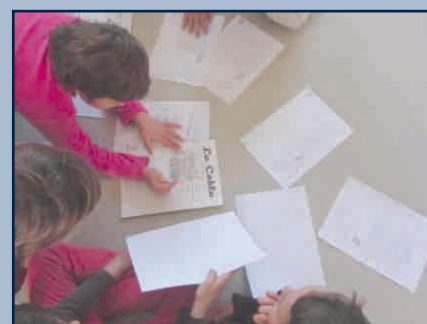
Altres compositors locals són Basili Vilageliu, Pere Quer, Josep Casalanc, Narcís Oliveras, Josep Mª Planes, Mateu Oliveras, Ramon Oliveras (compositor i dels últims luthiers que existeixen a Catalunya), Josep Navarro i Marcel Miquel.

Tot i aquesta gran tradició, no és fins l'any 1975 que s'oficialitza l'Agrupació Sardanista de Sant Joan de les Abadesses com a entitat. A partir d'aleshores, es comencen a realitzar cursets de sardanes tant per gent gran com per a nens i nenes de la població, i l'any 1997 la vila és escollida Ciutat Pubilla de la Sardana com a commemoració d'aquesta llarga trajectòria sardanista.

Actualment, l'activitat de l'Agrupació Sardanista es centra en organitzar

cursets per nens i nenes per difondre aquesta dansa i també la cloenda del curset d'ensenyament de sardanes, el concurs de colles improvisades, la castanyada, les 10 o 12 audicions de l'estiu al passeig comte Guifré i les sardanes de la Festa Major amb la col.laboració de l'Ajuntament. A part de les audicions que s'organitzen al llarg de l'any, també es fan els aplecs de Sant Antoni de Pàdua i el de Santa Llúcia de Puigmal.

L'Agrupació Sardanista de Sant Joan de les Abadesses compta actualment amb 152 socis i està formada per una comissió que consta dels següents membres: Assumpta Roura com a presidenta, Josep Vergés com a tresorer, Montserrat Vilarrasa com a secretària i Montserrat Salvatella, Mònica Ortega, Maria Teresa Monclús, Joan Morera, Manel Franco i Josep Navarro com a vocals.

Imatge del Curset de Sardanes

Planet Trial: Pedrera de trial

Els membres del Planet trial de la Temporada anterior. Enguany, s'ha incorporat a l'equip en Gil Vila i el seu pare, Quico Vila

Jordi Vilarrodà

L'equip santjoaní Planet Trial Team encara la segona temporada amb l'objectiu de fer créixer l'afició per aquest esport entre els joves

“Em vaig adonar que amb 41 anys, jo era el jove... això no podia ser”. Eduard Bosch explica una de les raons per les que va néixer Planet Trial Team, l'equip de competició de Sant Joan que aquest any participa per segona vegada al Campionat de Catalunya de Trial Open: fer pedrera en aquest esport, que malgrat la seva llarguíssima tradició a Sant Joan, té necessitat de relleu generacional. Al voltant de la botiga taller de Planet Trial va prendre forma a principis de 2014 la creació de l'equip, que actualment integren 8 corredors.

Fa dos anys, Eduard Bosch ja portava el seu fill Pau —que des de petit ha viscut a casa la passió per la moto— a competicions de la Copa Catalana de Trial per a Nens. Allà va néixer la idea, al veure que “en altres clubs tenen nens fent trial”. Si es tracta que ells ho passin bé, ha d'haver-hi altres nens i joves. I si els pares ho han de ‘patir’, tant se val que ells també agafin la

moto i corrin tots junts. El cas més singular és el de David Menoyo, pare del jove corredor Pau Menoyo, que havent passat la quarantena es va decidir a pujar a la moto de trial. Juntament amb ells, el Planet Trial Team l'integraven també David Poveda, Edu Planas i Gerard Figueras, de Sant Quirze de Besora.

La temporada passada, el Planet Trial Team va participar en el Campionat de Catalunya Open, amb uns excel·lents resultats. En la classificació final, Pau Menoyo va quedar tercer en la categoria Base 125, i Pau Bosch va ser cinquè en la mateixa categoria, mentre que Edu Bosch va guanyar en la de pilots de més de 35 anys, seguit de David Poveda. També van participar en proves de resistència, com els 2 Dies de Trial d'Arinsal (Andorra), els 2 Dies de Trial d'Eivissa i, evidentment, els 3 Dies de Trial de Santigosa. Curses com aquestes “són bones per formar els pilots”, diu Edu Bosch. De l'any passat en van treure una bona experiència: els més joves van créixer com a pilots (“i ens atrevim a afirmar que també s'han fet una mica més grans com a persones”) i tots plegats consideren que van arribar “més enllà dels objectius inicials”. Aquest any han tornat a la

Pau Bosch

competició, amb dos nous ‘fixtatges’, Gil Vila i Quico Vila -també fill i pare- mentre que Edu Planas s'ha centrat en objectius més alts. De moment, el Planet Trial Team ha tornat a ser present els 3 Dies de Trial de Santigosa.

“Compartir la nostra passió, divertir-nos i, el més important, contribuir a la cantera”, afirmaven els membres de Planet Trial Team en la presentació de l'equip a les xarxes socials. L'objectiu segueix vigent. I somien també en què a Sant Joan hi hagi un bon lloc amb zones típus indoor perquè els pares “puguem anar amb els nens a fer trial!”.

Pau Menoyo

Edu Bosch

David Poveda

Joves a l'estranger:

Canviant l'hola pel "hello"

En Bertu, la Núria i l'Albert, al cafè de l'Abadia, poc abans de marxar

Ariadna Reche Vilanova

Aquest any, cinc santjoanins han creuat les fronteres del nostre país per fer una estada a l'estranger. Per conèixer les seves inquietuds i el perquè d'aquesta decisió em reuneixo amb tres d'ells al Cafè de l'Abadia un divendres a la tarda.

De seguida que arribo, l'Albert Massós treu el cap per la porta i em convida a entrar. La Núria Sau i l'Albert Ramoneda encara no hi són. Demanem les nostres begudes entre bromes d'en Jose. Al cap de res, la Núria entra al bar. Ja només ens en falta un.

La Carla Palmerola i la Melanie Elhert, les altres dues santjoanines

que aquest any s'han decidit a marxar fora, avui no poden venir. Així doncs, amb l'Albert i la Núria decidim asseure'ns a la terrassa ja que, tot i que som al gener, no fa fred i al sol s'hi està molt bé. Un cop instal·lats, comença la xerrada.

L'Albert Massós trenca el gel dient que ell ja ha acabat la carrera i que, tot i haver estat treballant de cambrer els últims mesos, no té feina fixa i vol marxar per ampliar els idiomes que la seva titulació en Turisme requereix. Quan fa ben poquet que en Massós ha començat a parlar, apareix l'Albert Ramoneda, es disculpa pel retard i s'asseu a taula.

L'aposta de l'Albert Massós és la gran ciutat de Berlín on la seva germana, la Maria, fa vora cinc anys que viu. Als matins, rebrà classes en una acadèmia de llengua

alemanya amb joves de diferents procedències i a les tardes el mateix centre educatiu els ensenyarà la ciutat. De moment marxa dos mesos, però diu que per ara no té bitllet de tornada i que espera poder allargar l'estada. La il·lusió per l'aventura se li nota a cada paraula que diu però, només un dia abans de marxar, també se li percep part de nerviosisme.

La **Núria Sau**, per la seva banda, marxa una miqueta més lluny que l'Albert Massós a fer el seu tercer any de carrera. Li queden exactament deu dies per posar els peus a Austràlia. Una distància similar, però en direcció oposada, és la que recorrerà **l'Albert Ramoneda** fins a Califòrnia. Ell marxa a acabar-hi el màster en Enginyeria Industrial que està cursant a la Universitat Politècnica

de Catalunya. Tots dos, la Núria i l'Albert, coincideixen que per marxar fora d'Europa es necessiten molts més permisos, visats, revisions de salut, assegurances mèdiques..., que per anar a un país europeu. En el cas d'ell, fins i tot ha hagut de desplaçar-se a Madrid per enllestir alguns tràmits.

El futur resident de la ciutat de Califòrnia està emocionadíssim amb el viatge i no sembla gens nerviós, està molt segur de la seva decisió. Ha escollit la famosa ciutat nordamericana perquè vol endinsar-se en el camp de la microtecnologia i allà hi ha un laboratori de recerca en l'àmbit que li permet la col·laboració. Confia que això li agradarà i no descarta seguir estudiant quan torni, aquest cop alguna cosa relacionada amb la biologia per anar encaminant-se cap a aquest nou camp d'estudi que troba tan fascinant.

La Núria també parla amb il·lusió, però de moment està expectant. Amb moltes ganes, però alhora neguitosa per la novetat. L'idioma per a ella no és un problema perquè està fent el grau universitari d'*International Business Economical* (IBE) que imparteix la Universitat Pompeu Fabra en anglès.

En Ramoneda i en Massós també tenen un bon nivell d'anglès, condició indispensable per poder fer aquest tipus d'experiències. L'Albert Massós, però, s'haurà d'enfrontar a Berlín amb l'alemany, una llengua totalment nova i desconeguda. Cap dels tres sap dir amb certesa si en un futur vol treballar aquí o a l'estranger, de moment van a ampliar les llengües i els coneixements de què disposen i ja es veurà.

La Carla, a Dinamarca

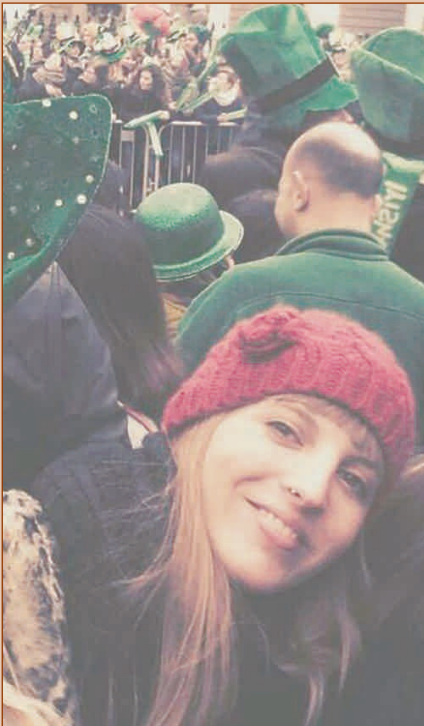
Amb les altres dues santjoanines no tenim ocasió de trobar-nos abans que marxin, però un cop instal·lades els escrivim perquè ens parlin de l'experiència. La **Carla Palmerola** estarà quatre mesos a Dinamarca, igual que la Melanie Elhert. La primera va a acabar el seu últim curs de carrera a l'estranger, mentre que la segona, marxa en un context totalment diferent dels altres quatre santjoanins.

Les primeres sensacions de la Carla quan ja és al nou indret són, segons ella explica, d'una banda l'admiració per l'educació que es rep al país i, per l'altra, molta enyorança de la família i els amics que ha deixat aquests mesos aquí.

Referent a l'educació, diu que és incomparable. Les aules tenen un màxim de trenta estudiants per lliçó (aquí la mitjana és de vuitanta),

totes disposen de noves tecnologies i el que, segons ella, és més impactant, és que cada taula a classe és individual i graduable, les cadires són encoixinades i amb rodets, exactament com si estiguessis en un despatx. A més, destaca que la relació entre professor i alumne és molt familiar i que, de seguida, tothom intenta acollir bé els nous estudiants. El sistema d'educació també és diferent, les classes són molt participatives: no s'avalua per exàmens escrits, sinó que la nota final procedeix d'un examen oral del total dels continguts apresos.

En el cas de la **Melanie**, que viu en un poblet d'Irlanda anomenat Bray, ha marxat lluny de casa per fer una tasca una mica diferent. Tot i que l'objectiu principal és aprendre una altra llengua, i això si que és comú en tots, ella ha marxat mig any a fer d'*au-pair*. La

La Melanie, a la festa de la cervesa irlandesa

tasca d'*au-pair* consisteix a marxar a un altre país on una família amb nens t'acull a casa seva i, a més, et paguen un petit sou per cuidar-te dels seus fills. Ella està vivint amb una família irlandesa, cosa que suposa una immersió directa en els costums i el parlar de la zona. A més, estudia anglès en una acadèmia del mateix poble cada matí.

Finalment, després d'uns dies als seus països d'acollida, els tres assistents a la tarda del cafè varen escriure'm per explicar-me les seves sensacions:

La Núria ha quedat fascinaada per les mil varietats d'espècies animals, tan diferents de les nostres, que hi ha a Austràlia, com ara coales o cangurs. L'anglès de la zona sembla que li és més difícil d'entendre, però també reconeix que ara que ja fa un parell de mesos que és allà li és més fàcil.

En Massós ha viscut a Berlín amb la seva germana i la seva parella i,

tot i que al principi no descartava anar a viure en un pis amb companys de diferents regions, no allargarà l'estada.

Dos mesos han estat suficients i, tal com ell mateix ho defineix, "la immersió lingüística accelera moltíssim l'aprenentatge d'una llengua". I en el seu cas, és un fet comprovat.

Reconeix que li hagués anat bé quedar-se un temps més per acabar de familiaritzar-se amb l'alemany. Però l'Albert no tornarà a casa per gaire temps. Tot i que ja enyora els amics i la família, ha trobat feina del seu àmbit professional al Marroc a través de la universitat,

així que els viatges i els nous projectes no s'acaben per a ell.

Per últim, l'Albert Ramoneda està gaudint del seu somni americà fent surf per les platges californianes i treballant amb totes les ganades posades en la recerca microtecnològica.

Diu que, tot i que és un camp que l'apassiona, tenen converses al laboratori que segurament no entendria ni en català, i en fa broma.

La Núria, a Austràlia, acompanyada de cangurs

L'Albert viu el somni americà a les platges californianes

Entrevista a Ricard Soler

cantant i músic

**“M’ho agafó com una
teràpia i quan escric és
perquè realment ho necessito”**

Guillem Planagumà

Drakir a.k.a. Nu Drama és el nom artístic de Ricard Soler Roger, un santjoaní de vint anys, estudiant de traducció i interpretació, que escriu i canta les seves pròpies cançons de rap. Drakir porta fent música des del 2009, amb el seu projecte individual i amb un col·lectiu de tres cantants de rap anomenat Vademecum FAM, acompanyat d'Spekro (el banyolí Cristian Alcaraz) i de DKtorce (el seu germà Dídac Soler).

Amb el seu projecte en solitari, ja ha tret un grapat material entre el qual destaca una maqueta, *Egotrap*, i l'àlbum d'estudi que està a punt de treure i que es titularà *Diàspora* i que anirà acompanyat de dos videoclips

Per què vas triar el rap?

Tot va començar en un moment determinat de la meua vida en què vaig descobrir el rap. A partir d'allà tot va canviar completament. Vaig canviar la meua percepció de la música i fins i tot de la vida, per això, quan un dia vaig decidir que volia

iniciar un projecte musical, no vaig ni dubtar que es basaria en el rap.

Per fer rap en català no has tingut masses referents, et consideres pioner?

Pioner penso que és una paraula molt gran, no crec que ho sigui. De totes maneres, sí que és veritat que a vegades m'he sentit una mica deseparat perquè de cantants de rap en català n'hi ha però tampoc m'hi he sentit mai tan identificat per a fixarm'hi. Tot i això, és obvi que aquest estil en català no és un producte massiu.

De rock català sempre n'hi ha hagut, de cantautors també, de música indie des de fa uns anys... Però per què no es fa tant rap en català?

El rap a Catalunya té molt bona salut. És cert que molts rapers catalans canten en castellà però també molts ho fan en català. És evident que de primeres però, la gent no es decanta pel català a l'hora de cantar perquè és una mica arriscat. Certament és un terreny una mica desconegut, jo ja ho entenc.

Llavors, hi ha discriminació cap al rap en català?

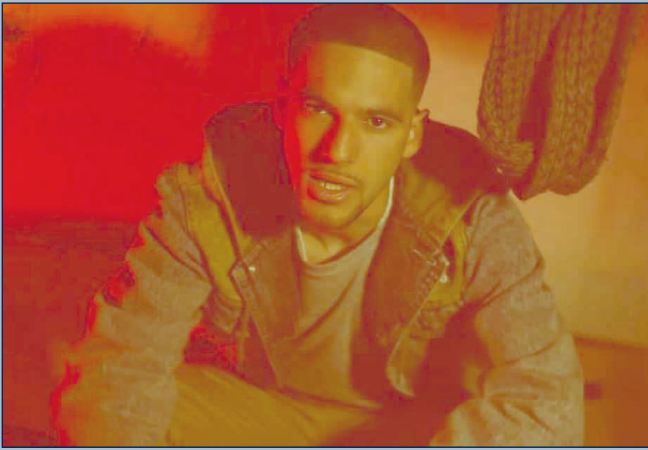
Desgraciadament potser una mica, i d'això n'hi ha dos culpables: per una banda, els consumidors, que d'entrada a l'hora d'escoltar música, i en aquest cas rap, si és en català, ja no els entra bé, i per altra banda, els pocs referents que hi ha del rap en català, perquè han decidit que el rap en aquest idioma havia de ser d'una manera concreta. Potser ho han fet inconscientment però ho han fet, i ara quan algú es posa a escoltar rap en català ja sap que només trobarà rap d'aquella manera.

Així, quin futur té el rap en català?

Jo confio moltíssim en què això anirà a més perquè hi ha un moviment en ebullició de rap underground en català que és interessantíssim. Hi ha grups com P.A.W.N. Gang, per exemple, que han creat una tendència brutal i que els hi veig un futur molt prometedor.

Quins han estat els reus referents?

Jo tampoc diria referents; jo he fet

sempre un producte molt meu. Sí que és cert que hi ha gent que m'agrada molt i amb qui m'he fixat, sobretot al sud dels EUA, on es fa un rap amb molt de mèrit amb què m'hi sento força identificat. M'agrada gent com A\$AP Rocky, Drake, Lil Wayne, Young Thug, Joey Badass, KA, Tyga, Kendrick Lamar, Cory Gunz i un llarg etcètera.

Per a molts rapers, el rap és una eina per a polemitzar i per fer crítica social. A les teves cançons, parles dels teus sentiments i emocions. Per tu el rap per què serveix?

Uf, per mi el rap és la millor medicina que tinc, el millor remei per tot. Jo m'ho agafo com una teràpia i quan escric és perquè realment ho necessito.

Les bases de les teves cançons estan basades essencialment en ritmes electrònics, cosa que tampoc és gaire habitual en aquest estil. Per què has escollit ferho així?

Bé, abans de tot he de dir que jo em considero molt més raper que no pas productor. El que se'm dona bé és escriure i si fins ara he produït les meves pròpies bases, ha estat per pura necessitat de voler tenir un producte totalment meu. Pel que fa a les sonoritats electròniques, això es deu a què quan vaig començar a produir, com ja he dit, la gent que m'agradava més era del sud dels EUA i el rap d'allà acostuma a portar més sintetitzadors i ritmes més electrònics. D'altra banda, també ho

vaig fer així, ja que em vaig adonar que les meves lletres són molt atmosfèriques i envolten i transporten molt a l'oient, i volia que les meves bases seguissin també aquest patró i això vaig creure que requeria aquestes sonoritats.

Així doncs, aquestes bases te les fas tu al 100%?

Generalment sí. Fins ara ho he intentat fer sempre, a excepció d'alguna que l'he agafat d'algú altre perquè m'agradava molt. Ara però, al CD que estic preparant hi haurà la meitat de bases meves i la meitat fetes per altra gent que m'encanta.

Si alguna cosa sabem de les músiques que arriben al gran públic és que van per modes. Fa uns anys tot era rock, ara tot és mestissatge. Creus que en un futur es pot imposar el rap?

Doncs a vegades ho he pensat! Abans el rap era una música molt amagada i molt sectorial, i ara, en canvi, es veu molt més rap per tot arreu.

Contestant a la pregunta: sí, per què no? Penso que el rap en principi és una música que no té complexos i que es pot adaptar molt a les generacions noves i als canvis de modes.

Algun cop t'hem vist cantant amb el teu germà, en DKtorce (Dídac Soler). En quines ocasions cantes sol i en quines amb ell? Als directes, sou vosaltres i proud teniu un DJ, per exemple?

Bé, d'entrada el meu projecte no té res a veure amb el meu germà. Jo sóc

un artista independent i individual, per dir-ho així. El que passa és que amb ell ens entenem perfectament i si he de confiar en algú per fer qualsevol cosa, confio en ell. Tot i això, quan cantem junts ho solem fer representant un altre projecte que hem format, que es diu Vademecum FAM i que es basa en un col·lectiu format per un noi de Banyoles, l'Spektro (Cristian Alcaraz); el meu germà i jo. I als directes sempre hi ha algú al control tècnic, a vegades tenim la sort de tenir un DJ però a vegades és algú que simplement posa *play* a les bases.

Vas treure una maqueta el 2012, que es deia Egotrap, i estàs a punt de treure el teu primer àlbum d'estudi, Diàspora. Parla'ns d'aquest treball.

La maqueta Egotrap va ser una mica una carta de presentació i tenia ganes de fer un pas important amb Diàspora. Aquest CD es tracta d'una cosa igualment molt meua i feta amb molt d'amor i tan bé com he pogut però potser una mica més meditada i feta tenint més clar cap on enfocar-la. L'he gravat als estudis de *Trastero Records* a Caldes de Montbui amb uns molt bons professionals que també són companys d'ofici i amics. Ara mateix està en la darrera fase de gestació; està en procés de mastering i en principi el traurem en els pròxims mesos, tan aviat com puguem. A més, ha de sortir també el videoclip del segon tema que hauré avançat del CD.

On podrem escoltar-lo en

directe?

Doncs l'11 d'abril ja vam actuar Banyoles, ho vam fer amb Vademecum FAM però vaig fer un petit avançament de Diàspora. Després, el que tenim pensat és fer una mini gira per Catalunya i presentar el disc a quatre o cinc llocs estratègics. De moment no hi ha cap data tancada però sí que comencem a moure idees.

Parlant de la teva relació amb el poble, creus que la gent de Sant Joan et coneix?

Dirigeixes la teva música a la gent d'aquí o el teu objectiu de mercat creus que està en un altre lloc?

Doncs jo penso que sí que coneixen la meva música! I crec que en part és perquè sóc molt pesat. Al Facebook mateix estic tot el dia penjant coses de la meva música i al principi la gent es va pensar que era un hobby però de tant insistir s'han adonat que és una cosa molt important per mi i per la que donaria molt. I des d'aquí aprofito per agrair a tota la gent d'aquí Sant Joan, com en Joan Garcia, que ens ha estat donant empenta des de sempre i que ens han ajudat molt més que no gent del "mundillo" que no són d'aquí. Jo sempre m'he sentit molt acollit pel poble i sens dubte dirigeixo la meva música a la gent

d'aquí, és la meua manera d'agrair-los tot. En el fons, sóc com sóc en gran part perquè sóc d'aquí.

Quin consell donaries a algú que té ganes de fer rap i no sap per on començar?

Doncs molt clar: que sigui fidel a ell mateix. Que tot el que faci sigui genuí i sigui autèntic, que no tingui ganes de demostrar res a ningú. Que es fixi en com és ell com a persona i en què vol transmetre al món. Si es comença a fixar en tendències i si vol aparentar, farà una música que potser serà bona, però serà falsa, i això crec que és el pitjor que pots fer. Aquest és el meu consell.

On et podem trobar a la xarxa i on podem escoltar la teua música?

A les xarxes socials em podeu trobar al Facebook, buscantme pel meu nom, Ricard Soler Roger i al Twitter, buscant @drakir_nudrama. Aquí podeu anar seguint tot el que visc com a músic però també com a persona. I per escoltar el que faig, al Bandcamp hi tinc tota el que he fet, l'adreça és <http://drakir.bandcamp.com/>, i també al Soundcloud i al Youtube, buscant Drakir a.k.a. Nu Drama, hi podeu trobar coses.

Entrevista a Joan Guillaumet

Montserrat Rius

Joan Guillaumet Juncà va néixer l'any 1949 a Vilallonga de Ter però ja fa tants anys que viu a Sant Joan de les Abadesses que, aquí, tothom se'l fa seu. És, en tot cas, un ripollès i un home universal. Com diria el poeta Antonio Machado és, sobretot, un home bo en el sentit més ampli de la paraula. És ell i la seva càmera, al darrere de la qual s'amaga, es protegeix, i esmorteix la seva pregona tímida, la "vergonya", que diu ell. Ha esdevingut la memòria gràfica del poble i part de la comarca. El seu mèrit és no considerar mèrit viure amb passió i abocar-se als altres sense parar mai la mà.

Això, en aquests temps que corren, frega l'heroïtat. El seu bagatge va molt més enllà de la càmera. Formador de formadors, mestre de vocació, filòleg, home inquiet i tafaer, ha deixat una empremta inesborrable en tots els que hem tingut el privilegi de tastar la seva pedagogia.

Entrevistar en Joan Guillaumet és com destapar una capsa de trons; en comptes de demanar-li què fa, se li hauria de preguntar què no fa... Ens queden temes pendants, hi tornarem. És a tot arreu i amb tothom. I confessa que, quan va a algun lloc i no ha de filmar, se sent estrany.

El record que tinc de vostè més llunyà és de l'any 1983, quan el vaig tenir de professor de català. Devia ser dels primers a estudiar Filologia Catalana.

Primer vaig estudiar per a capellà, a Vic i a Barcelona, on vaig estudiar Humanitats, Filosofia i Teologia. Vaig arribar a Sant Joan de les Abadesses en els dos anys "sabàtics" que em van donar abans d'ordenar-me capellà. Aquí vaig començar a fer classes a l'Abadessa Emma, després a les Carmelites de Ripoll. Més endavant vaig començar a fer classes de català per a mestres. Jo tenia el títol de l'Òmnium i llavors vaig decidir fer Filologia Catalana. Baixava dos dies a la setmana a Barcelona. L'any 1982 vaig treure les oposicions de Primària. Em van enviar a Ripoll, i l'any 1983 em vaig casar i vaig quedar-me a viure a Sant Joan on, al cap d'un any, em van donar plaça aquí.

25 anys a l'escola santjoanina...

Sí, ho vaig fer fins als 60 anys, quan em vaig jubilar. M'ho vaig rumiar molt durant un mes, però em va semblar que era el meu moment. Els canvis que s'ensumaven em van ajudar a decidir. No me n'he penedit mai, vaig veure que tenia moltes coses a fer, i

que aquestes m'omplirien tot el temps. Els primers dies del mes de setembre sí que sentia una mena de ..., però ja va anar passant.

En una entrevista, el passat mes de febrer a La Veu de Sant Joan, l'anomenen "heroi local". Se'n sent?

No, no (riu). Cada quinze dies entrevisten algú del poble i el nomenen heroi. Estic molt satisfet de tenir l'oportunitat de fer aquestes coses. És vida, et relaciones amb la gent, i vius molt la vida del poble. No sabia fer res més.

L'afició per enregistrar amb la càmera ve de fa molts anys?

Quan em vaig casar, pels anys 70 tocats, ja tenia una càmera d'aquelles de súper 8. L'any 1984 em vaig comprar un vídeo 2000, amb el VHS només gravaves per un cantó, i amb aquest sistema ho podies fer per les dues cares. Pesava uns 4 o 5 kg i havies d'arrossegar una càmera, que devia pesar 1 kg, connectada amb un fil. Després van sortir càmeres noves, i nous sistemes, però sempre m'han costat molt els canvis. He continuat, sovint, amb la tecnologia antiga. Només fa dos anys que filmo amb una càmera petita que va amb

targeta. Filmava sobretot, “cosetes” de l’escola, alguna del poble i també de la família.

L’escola deu haver estat una bona mestra, en el sentit que el va empènyer cada cop més a enregistrar i editar.

Vaig començar a gravar a l’escola, i ho feia una mica d’aquella manera... Filmava moltes coses, també notícies, que després miràvem. A partir de l’any 1998, hi havia uns concursos de vídeos escolars organitzat pel Departament d’Educació i ens hi vam començar a presentar. Ho fèiem amb els alumnes de sisè de Primària. Treballàvem un tema, fets històrics de Sant Joan. Ho fèiem sobretot en hores extraescolars, solíem quedar a la tarda, quan plegàvem, o els dissabtes. Fins l’any 2004, el muntatge es feia en vídeoplató, no hi havia ordinadors per a editar. Editar així era molt més complicat i lent. Havies d’anar fent la pel·lícula de manera lineal, treballaves en dues pantalles, a vegades tres, en una hi veies el que havies enregistrarat, i amb l’altra el que editaves.

A l’escola teníeu ja tot el material necessari per a editar?

No, ens el deixava el Centre de Recursos de Girona, només quinze dies. Llavors et passaves aquests dies sense parar, hi havia dies que plegava a les tantes de la matinada.

I totes aquestes tècniques on o com les vas aprendre?

Vam fer un curset a Ripoll, cap a finals dels 90. D’aquí em va venir la fal·lera, no de filmar, sinó de fer muntatges. L’any 1998 vam fer un reportatge a l’escola sobre el comte Arnau. El segon any vam fer una pel·lícula, que

és la que n’estic més content, hi vam passar moltes hores. *Abadesses i camperols*, la història de les abadesses des de l’Emma fins a Ingilberga, i els camperols que vivien al voltant del monestir.

Era tipus documental o film?

Era pel·lícula; els alumnes feien d’actors: un feia d’Emma; l’altre, de comte Tallaferró; l’altre, de pagès... Vam fer el guió i l’anàvem seguint. Aquesta pel·lícula va guanyar un primer premi. Això volia dir 200.000 pessetes per a l’escola. I ens van seleccionar per al Festival de Cinema Juvenil de València; llavors hi entrava tot Espanya. En el muntatge hi passàvem hores i hores. Semblava que no s’acabés mai.

I en vau fer més...

Amb el següent, *Pagesia i entorn*, vam tornar a guanyar un primer premi i vam tornar a anar a València. El vam enregistrar a la casa de pagès de cal Guillot, on tenien bestiar, a la font del Covilar, per fer *La vaca cega*, i a la casa rural del Reixach. Enregistràvem molt, però després havies de reduir-ho molt perquè només t’acceptaven 15 minuts. Jo ho feia perquè ho volia fer, perquè em venia de gust, no pas per guanyar premis. L’any 2003 vam fer el segle XVII, *Temps difícils*, l’època de bruixes, pesta negra, bandolers... També vam guanyar un primer premi.

Així, amb els alumnes repassaven tota la història de Sant Joan i, de passada, de Catalunya...

Sí, era una bona excusa. L’any 2002 vam fer una pel·lícula sobre el comte Arnau, *Picar les escales*, quan venia aquí amb l’Adelaisa... Aquest any vam tenir el segon premi.

I, fins que es va jubilar...

No, el 2004 no vam fer res, el 2005 ja es va començar a treballar amb ordinador. Jo estava acostumat al vídeoplató i fer el pas cap a l’ordinador em va costar. Vam fer, però, *Ripollès*, *Terra de comtes*, i aquesta només va quedar entre les 50 primeres. A partir d’aquí vam deixar de participar-hi. Vaig seguir enregistant per a l’escola, però aquest projecte es menjava moltíssimes hores fora de l’escola, cada cop costava més quedar amb la canalla, tots tenien altres ocupacions...

No n’hi ha passat mai cap de grossa, que se li hagi esborrat un arxiu important o que no hagi enregistrarat?

Algunes sí que me n’han passat, gravar sobre d’una altra cosa, per exemple. Llavors ho havies de tornar a esborrar tot per recuperar el que podies.

Deu haver deixat una bona herència a l’escola...

(riu) No ho sé. Vaig filmar moltes coses, moltes les tinc a casa. Si em demanen alguna cosa, els la passo. Algunes les tinc en vídeo 2000, se’m va espatllar diverses vegades, al final no me’n vaig sortir. Hi ha moltes pel·lícules que són allà, mortes.

Deu ser molt metòdic i endreçat per trobar, anys després, algun

enregistrament...

No ho tinc gaire ordenat. Ho tinc per anys, en DVD les "coses" que les hi he passades, n'hi ha que potser no ho faré mai si no me les demanen. Primer m'ho han de demanar; després, buscar, i després passar-les. A vegades busco coses en un lloc i són en un altre. Un dels meus problemes és que no sóc gaire ordenat. Ara ho tinc en un disc dur extern, i ho deso en DVD i al disc. Ara és més fàcil; des de fa dos anys, que utilitzo aquest sistema.

Enregistres tots els actes que passen al poble?

Gairebé tots. N'hi ha alguns que els gravo i només és això, queden gravats. Els edito quan hi ha algú a qui interessa; d'altres, perquè els porto a l'Arxiu Històric Municipal de Sant Joan. Desat en DVD i disc dur, amb una fitxa que anomena i cataloga l'esdeveniment. Potser hi ha uns 400.500 hores d'activitats diverses, d'activitats del poble.

També entrevista sovint a la gent que participa en actes.

Sí, procuro fer moltes vegades un tall de veu... si no em fa vergonya. El poso al final del reportatge, el tall de veu de persones que fan conferències. Sovint ho faig per a la ràdio.

També participa en la ràdio?

Hi faig un programa, *La nostra cançó*, que ja és el cinquè any. És la història de la cançó catalana des d'*El vent* de Raimon fins que acabi els torrons. Surt cada dimecres i dissabte, mitja hora de programa. De tant en tant, i sobretot aquest any, ve alguna persona implicada en la nova cançó a parlar, a col·laborar. Quan vam fer La Trinca, dos programes, va venir en Pere Sola. Del programa homenatge a l'Ovidi Montllor, va venir la Núria Agulló que canta cançons seves, és de Xàtiva i viu aquí. En aquest programa també va venir l'Eduard del Valle, en *Paupaterres*, que n'hi diuen. Llavors el programa, amb gent, és molt més viu. Havíem fet abans, també, la Ràdio Escolar, mitja hora setmanal on els alumnes explicaven notícies de l'escola. A vegades eren talls de veu d'alumnes de diferents cursos. Miràvem de fer alguna cosa de cada cicle. Era una mica la història de l'escola. Els alumnes de sisè eren

els que feien de reporters, anaven amb el micròfon i buscaven la gent. Això ho vam fer fins que vaig plegar, l'any 2009. Els últims anys es va fer també a Secundària. El primer any que em vaig jubilar vaig fer un programa. Vaig proposar a uns quants alumnes de l'ESO de fer entrevistes a gent de 70 anys per amunt.

Memòria oral...

Jo només feia de coordinador. Els buscava la gent, parlava amb ells i després proposava unes preguntes als alumnes, que després en feien alguna més. Les preguntes eren en funció del que aquesta gent m'havia explicat. Era una mena d'"Esta es su vida", aquell programa de tele. Van sortir unes 25 persones entrevistades.

Ho feien en directe?

Sí, els alumnes i les persones anaven a la ràdio i allà entrevistaven.

Aquesta feina li encanta, la viu i la sent.

El moment que gaudeixo més és quan faig el muntatge. Quan he d'anar a filmar, no és pas que m'agradi molt, no sempre m'agrada. El meu problema és que em costa molt xerrar, faria alguna pregunta, a vegades la tinc a punt, i no la faig. La càmera em protegeix, m'hi amago al darrere. Fins i tot m'ha fet molta vergonya fer parlar els altres. Ara ja m'hi he acostumat, però m'ha costat molt.

Sol amb la seva feina, sense espectadors

Sí, a vegades l'ordinador se't penja, perds temps, però és el moment més bo d'aquesta feina. També m'agrada que em permet relacionar-me amb totes les entitats del poble. A vegades m'avisen si hi ha actes, però normalment ni m'ho diuen, ja hi vaig.

Una feina que no cobra?

No, normalment jo hi poso la feina. El material, quan és per al poble, el paga l'Ajuntament. Quan he de fer còpies per a gent, faig pagar un mínim per les despeses de material. A les entitats tampoc els cobro res.

És la memòria gràfica del poble

Al festival *Clownia*, per exemple, vaig filmar cinc hores i vaig fer entrevistes a gairebé tots els grups que van venir. Hi havia TV3, d'altres televisions, i això d'anar amb una càmera tan petita

i enregistrar talls de veu, et costa. Quan van venir a fer el programa del *Divendres* de TV3, vaig fer un reportatge d'una hora, vaig gravar com es feia el programa, i amb talls de veu dels presentadors. Mai hi ha hagut algú que m'hagi engegat. Filmo per a tothom, per a l'església, els jubilats, les associacions, l'Ajuntament... També vaig a Camprodon, a l'escola, a Sant Quirze. Tinc l'ordinador ben ple.

A més, també és excursionista

Aquest hivern he pujat tres vegades al Taga, a portar i buscar el pessebre. Els dimecres quedo amb un grup, i els divendres amb un altre, i fem sortides, caminades. De jove no n'havia fet gaire, de muntanya, esporàdicament només: Aneto, Pica d'Estats, Carlit, Canigó... Ara ho fem "més fluix". Anem a caminar gairebé sempre a llocs diferents; així, de passada, coneixem territori.

I a més, hi ha la bicicleta

Sí, és una afició que arrossego des dels divuit anys. Hi vaig els caps de setmana. A l'hivern fem uns 2.030 km, i uns 5.060 a l'estiu. Quan era jove era el doble. També fa 22 anys que anem una setmana als Alps o als Pirineus. Ho fem coincidir amb el Tour, i fem, sobretot, ports de muntanya. Som uns 16, mirem de no repetir mai; volem anar a llocs diferents, tot i que hi ha algun port que sí que l'hem repetit. A vegades, els dijous, també hi vaig amb un company de Montgat, m'hi avinc molt perquè tenim el mateix pas. Mirem també de no repetir cap excursió.

Guillem Rovira i Reixach

Gerard Gironès Rovira

Biografia:

Guillem Rovira i Reixach, el petit de sis germans, va néixer a Llaés el 18 de desembre de 1930 en el si d'una família pagesa, fill de Pau Rovira i Fornells (1882) i Margarida Reixach Folcrà (1892). A l'any de vida el petit Guillem i la família es van establir a la masia del Planàs de Sant Joan de les Abadesses on habitava, des del 1909, el seu oncle Joan Rovira, juntament amb una altra família. De petit, abans que esclatés la Guerra Civil, va anar a l'escola pública de Sant Joan, però malauradament, a causa de l'esclat de la Guerra Civil i de les dificultats mèdiques d'aquella època, en Guillem va anar perdent

Mas El Planàs

tots els seus germans, ja fos per la guerra o les malalties, i només en van sobreviure ell i les seves germanes Remei i Mercè.

Al voltant dels anys 1943-1944, amb 14 anys, en Guillem ajudava el mossèn Planes a passar les pel·lícules al Centre Catòlic, que es va convertir en el primer, tot i que molt improvisat, cine de Sant Joan. En aquest centre s'hi emetien tot tipus de pel·lícules variades, però el mossèn sempre es reservava el dret de tancar el projector amb el seu barret durant qualsevol moment "íntim" que s'hi projectés, i per "íntim" ens referim a un simple petó. Uns anys més tard, quan ja en tenia 18, pels volts de 1948, va promoció la idea d'adornar l'arbre rere l'absis de l'església per Nadal, i durant uns anys ell i el seu nebot Josep Maria, juntament amb una colla, van adornar aquest arbre.

En aquesta línia, en Guillem sempre va ser una persona activa i dinàmica, va ser jugador del CE Abadessenc entre els anys 1947 i 1954, i també va estar present sempre en la vida

social i cultural del poble, com ara amb la participació en l'Esbart dansaire, el centre excursionista o la cavalcada de Reis; tanmateix, sempre amb projectes al cap.

Més endavant va assistir tres anys al seminari de la Gleva, a les Masies de Voltregà (Osona), que li van servir per adquirir una bona base cultural,

Família Rovira-Reixach, 1933: pares, Pau i Margarida. D'esquerra a dreta: Josep M^a, Enric, Remei i Mercè. Guillem, en el centre.

L'Avet del monestir, decorat per Nadal

però després d'aquesta estada va decidir tornar a Sant Joan, i va ser llavors quan va començar a treballar a la fàbrica de tints de llana de Can Pierre, a la Colònia de Cal Gat, on va aprendre l'ofici de tintorer.

Va ser gràcies als ingressos que això li proporcionava que va poder permetre's alguns dels seus hobbies, sobretot la fotografia. Durant aquests anys, en Guillem emprèn alguns projectes personals, com la creació d'un taller de fotografia, on revelava les seves instantànies i hi fabricava les seves pròpies eines per a la màquina, com una ampliadora. A part d'això, també va investigar i aconseguir la impressió de fotografies sobre roba, juntament amb el seu amic Pablo.

Pablo (esquerra) i Guillem (dreta), al taller de fotografia

Els seus dos fills: Emma i Josep Mª

En aquesta línia, pels volts de 1956, va atrevir-se a cultivar xampinyons tot aprofitant un espai ovalat dins el pont del ferrocarril de Sant Joan.

Amb 27 anys, el 1957, es va casar amb la santjoanina Ma Teresa Serrat de cal Rellotger, amb qui va tenir dos fills: la gran, l'Emma, nascuda el 1958, i en Josep Maria, el 1963.

Dissortadament, aquest segon fill va néixer amb una discapacitat intel·lectual, fet pel qual la família va decidir traslladar-se a Barcelona per aconseguir les atencions especials requerides. Després d'una feina temporal al bar de la seva germana Remei, l'any 1966 en Guillem va acceptar una oferta de feina d'encarregat a la fàbrica de tints de ca l'Herrando, a Sant Pere de Riudebitlles (Alt Penedès) i l'any següent s'hi va traslladar tota la família. El 1989, va tancar aquesta empresa de tints i va treballar uns dos anys a la papereria de Cal Jan, fins que el 1991 es va jubilar.

Guillem Rovira Reixach va ser sempre una persona intel·ligent i inquieta, interessada per tot allò que l'envoltava i el fascinava. Ja des de petit, i al llarg de la seva vida, es va involucrar en

Mª Teresa i Guillem, i el seu nebot Josep Mª

una gran varietat de projectes, ja fos a Sant Joan com a Sant Pere. En traslladar-se a Sant Pere va involucrar-se també en els afers d'aquest poble, i va ser regidor de Cultura de l'Ajuntament de Sant Pere de Riudebitlles durant els anys 1987-1991, on promougué la publicació d'estudis històrics al programa de la Festa Major. Va ser un dels precursors del que més endavant seria el Grup de Recerques històriques i, així mateix, promotor de la biennial d'art; hi va guanyar el primer premi en la primera edició de l'any 2000.

Tot i haver de marxar del seu poble natal, sempre va mantenir un fort lligam i estima envers Sant Joan, poble que el va veure créixer i el va marcar per tota la vida. En aquesta línia, aquell caràcter inquiet no va desaparèixer amb l'arribada a Sant Pere, i encara menys amb la jubilació, fet que el va portar a realitzar multitud d'activitats, com el dibuix i la pintura. En aquests camps es va formar gràcies a l'assistència a classes a la Llar de Sant Sadurní d'Anoia (Alt Penedès) impartides per l'Escola Massana. Després va anar evolucionant cap a l'experimentació amb òxids i pigments naturals. Va col·laborar, durant uns anys, amb l'escola pública, on va fer classes de dibuix i pintura. A més, va saber aglutinar un grup de joves per fer diorames i, un cop jubilat, s'hi va dedicar amb cos i ànima.

Obra pictòrica:

Pel que fa a la seva trajectòria artística, majoritàriament pictòrica, es pot dividir en dues grans etapes, una primera caracteritzada per l'ús de la tècnica de l'oli sobre tela, i una segona etapa d'experimentació i creativitat basada en la pasta de paper i els òxids com a elements base.

Durant aquesta primera etapa es va centrar en els procediments més comuns i habituals, com l'oli sobre tela tot pintant natures mortes, paisatges, retrats i edificis en clau figurativa i estil impressionista. Però la seva fase més creativa d'alliberament i experimentació arriba amb la jubilació, moment en què pot dedicar-se plenament a les seves passions, és a partir d'ençà que comença a assajar amb l'ús de la pasta de paper com a base per a les seves obres. És en aquest moment que comença a dedicar-se amb cos i ànima a la pintura i el resultat va ser una obra única, reflex personal de la seva vida i les seves passions. Aquesta fase, com s'ha comentat ja, comença amb la incorporació de la pasta de paper com a suport en les seves obres, una pasta de paper que elaborava ell mateix inspirat pels molins paperers de Sant Pere de Riudebitlles. Al seu taller produïa regularment aquesta pasta en diferents mides i seguidament les observava. Observava cada una de les peces i es deixava emportar per les insinuacions que les diverses textures i formes li suggerien. El procés de composició d'una obra era, per a ell, un procés natural, no

en forçava els esdeveniments, no imposava allò que volia pintar al quadre sinó que era el quadre que, amb les seves textures, formes i volums li suggeria les idees.

Pel que fa als materials utilitzats, a part dels olis, el que caracteritza la seva obra, des d'un punt de vista tècnic, és l'ús d'òxids i pigments naturals amb els quals, tot aprofitant la seva experiència química en el món dels tints, jugava amb les reaccions que creaven entre si. Així, doncs, la unió entre aquests dos elements, la pasta de paper i els òxids, és gràcies a la seva experiència professional, però a aquesta experiència professional s'hi afegeix l'empremta vital reflectida en la temàtica dels seus quadres fonamentada, sobretot, en dos temes: la passió per la prehistòria i el record de joventut i estima pel seu poble natal.

Aquesta fascinació pel paleolític hi és representada amb una paleta cromàtica dominada per colors ocres i marronosos molt agradables a la vista, però aquest món també és present en la temàtica d'algunes de les seves pintures amb representacions d'art rupestre. Per altra banda, el record per la vila de Sant Joan de les Abadesses és present en múltiples obres, com l'absis del Monestir de Sant Joan, el claustre o també el mateix comte Guifré el Pilós, el fundador.

És per tot això que l'obra més tardana de Guillem Rovira i Reixach és la culminació de la seva vida, una obra amb una empremta única, la seva.

Exposicions individuals:

- 2000: VIA VIA (Ambères) Anvers, Bèlgica.
VIA VIA (Lovania) Lovaina, Bèlgica.
Casal dels Marquesos de Lió,
Sant Pere de Riudebitlles.
- 1999: Can Festís, Sala Jàssera,
Sant Joan de les Abadesses.
- 1995: Casal dels Marquesos de Lió,
Sant Pere de Riudebitlles.
- 1994: Sala d'exposicions de "La Caixa",
Vilanova i la Geltrú.
- 1975: Sala Cultural
Sant Pere de Riudebitlles.
- 1973: "El Pujolet",
Sant Quintí de Mediona.

Exposicions col·lectives:

- 2008: XV Certamen de Pintura.
Ateneu Cultural Alba, Cunit.
- 2006: IV Biennal de
Sant Pere de Riudebitlles.
- 2005: Museu Molí Paperer, Capellades.
- 2004: Dar Sanàa, Tetuan, Marroc.
III Biennal Contemporani Inter,
Sant Pere de Riudebitlles.
- 2003: Plataforma "Nunca Más",
Auditori Santiago de Compostela.
- 2002: II Biennal Contemporani Inter,
Sant Pere de Riudebitlles.
- 2000: I Biennal Contemporani Inter
Sant Pere de Riudebitlles.
- 1997: Mostra de pintura del Baix Penedès
El Vendrell, Tarragona.
- 1996: Casal dels Marquesos de Lió
Sant Pere de Riudebitlles.
Mostra de pintura del Baix Penedès
El Vendrell, Tarragona.
- 1995: la Mostra de Mail Art al Penedès
Itinerant.
- 1994: Sala d'exposicions de "La Caixa"
Calafell, Barcelona.
- 1986: la Mostra d'Art,
Sant Pere de Riudebitlles.
- 1984: Setmana del Cava,
Sant Sadurn d'Anoia.
- 1982: Capella Pelegrí,
Vilafranca del Penedès.
- 1979: XVII Premi Nacional de Pintura
Miquel Carbonell, Molins de Rei.
- 1978: Palau Baltà,
Vilafranca del Penedès.
XVI Premi Nacional de Pintura
Miquel Carbonell, Molins de Rei.
- 1976: Centre Cultural de
Sant Pere de Riudebitlles.

Col·leccions particulars:

- Castell de Vialans, Gurb, Barcelona.
- Museu C.D.D. del mite del Comte Arnau,
Sant Joan de les Abadesses, Girona.

L'abans:

Recuperant el patrimoni fotogràfic santjoani

Marcel Miquel

Si no hi ha cap entrebanc, quan aparegui aquest número de la revista SJA s'hauran començat a distribuir els primers fascicles de "L'Abans de Sant Joan de les Abadesses. Recull gràfic 1868-1976". L'editorial Efadós ja fa anys que va publicant regularment els volums d'aquesta col·lecció dedicada a diverses viles i ciutats de Catalunya. En aquests moments ja té editats més de cent llibres, i ara li ha arribat el torn a la nostra vila.

Aquest llibre té la particularitat que serà comercialitzat en fascicles setmanals durant tot un any, de manera que qui ho desitgi podrà fer la col·lecció gaudint cada setmana del seu contingut. Un cop publicats tots els fascicles, també es podrà adquirir tot el llibre enquadernat.

En total s'estima que el llibre tindrà més de 800 pàgines, i contindrà cap a un miler de fotografies.

L'excel·lència d'aquesta col·lecció és que cada llibre esdevé una gran obra col·lectiva: es tracta de recuperar el patrimoni fotogràfic de la vila, i per això se sol·licita el suport de la ciutadania. Es demana que els particulars col·laborin en la confecció d'un gran arxiu fotogràfic local elaborat a partir d'aquelles fotos que tots guardem en àlbums familiars i que, si no fos per aquest projecte, es podrien arribar a perdre. Al nostre poble s'ha creat un grup de treball que ja fa mesos que ha estat efectuant aquesta tasca, demanant a les famílies la seva

aportació, i triant pacientment entre centenars de fotos aquelles que són interessants i que potencialment poden ser objecte de publicació. Es tracta d'una tasca ingent que s'ha fet gràcies a la col·laboració desinteressada de molts santjoanins, que han deixat les seves fotografies

durant uns dies per tal que siguin escanejades per l'editorial. Ja hi ha més de vuitanta cedents que han col·laborat en la creació de l'arxiu. Cal dir que evidentment no totes les fotografies recollides, que ja superen les 5.000, podran tenir cabuda en el llibre, però

Autor desconegut. Cedent: Conxita Canudas Font

Autor: Eudald Esteve. Cedent: Eudald Esteve

l'Ajuntament conservarà una còpia digital de totes elles per tal de ser objecte de consulta o per a futures publicacions locals. També cal dir que, a part d'aquestes fotografies dels particulars, s'ha recollit material complementari d'arxius; entre d'altres, l'Arxiu Històric Municipal i l'Arxiu del Monestir. Són també destacables pel volum i qualitat de les fotografies i pel seu valor documental els fons dels fotògrafs locals Eudald Esteve i Ramon Serrat, que s'han escanejat a partir dels clixés fotogràfics.

Es tracta d'un llibre eminentment visual, però també comptarà amb una introducció històrica per a cadascun dels capítols i que s'ha encarregat a diversos autors santjoanins amb coneixement sobre les respectives matèries. El pla de l'obra es desglossa en set capítols, que apareixeran en el següent ordre: Carrers, places i ponts, Festes i tradicions, Patrimoni, Cultura i lleure, La vida a pagès, Món laboral i Ensenyament.

Esperem que l'expectació que ha aixecat aquesta obra, expressada en la gran col·laboració de les famílies santjoanines, es vegi satisfeta en veure'n el resultat: un llibre editat amb gran qualitat i que ens evoca aquell "abans", el dels nostres pares, avis i rebesavis. Veurem com de mica en mica s'han anat transfigurant els nostres carrers, les modes, les activitats... però també que en el fons, els santjoanins seguim mantenint aquell esperit d'estima cap a les coses del nostre poble.

Recordeu que aquesta és una obra en procés i que, si creieu que a casa vostra conserveu alguna fotografia que creieu que podria ser útil per al projecte, ho feu saber adreçant-vos a algun dels recol·lectors o bé a l'Ajuntament.

Tota aportació serà benvinguda.

Autor desconegut. Cedent: Família Calvo Alsina

Autor: Ramon Serrat. Cedent: Ramon Serrat

Autor desconegut. Cedent: Hortènsia Teixidó

15 santjoanins a les Dolomites

D'esquerra a dreta : J.Guillamet, T.Corbatera, J.Guillaumes, J.Roca, M.Tenas, M.Canal, A.Mas, M.Cullell, J.Guillaumes, D.Arderiu, D.Camps, A.Martínez, B.Caparrós, E.Toll, J.Planas

Maria Cullell

Som un grup d'amics santjoanins, que habitualment caminem els dimecres, des de fa més de sis anys.

Després d'haver trepitjat cims, valls i racons de moltes comarques de Catalunya, vàrem decidir buscar un indret que il·lusionés a tothom. Acordarem per unanimitat que les **Dolomites** podrien ser un bon lloc per realitzar excursions d'alta muntanya, i que omplirien els nostres desitjos de caminar per llocs amb paisatges nous de bellesa especial, per alguna cosa són Patrimoni de la Unesco.

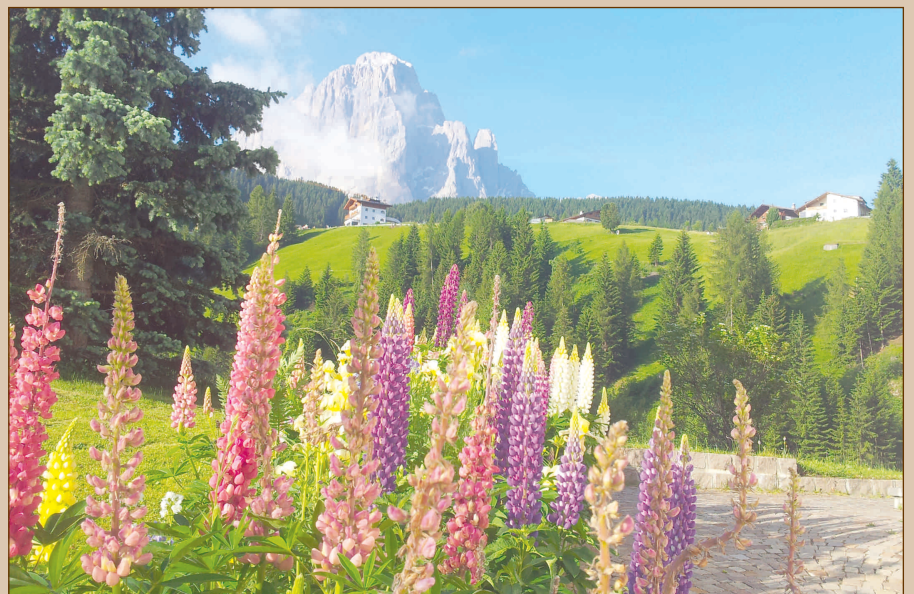
Les Dolomites ens queden a 1300 km i es troben al cantó nord-est d'Itàlia, a prop d'Àustria. No volíem que el viatge se'ns fes llarg. Solució: dues furgonetes per anar fent pinya, malgrat que una d'elles ens

va fer la guitza bona part del viatge.

Va ser del 20 fins al 29 de juny del 2014, quan vam dur a terme aquest il·lusionant viatge amb la idea d'anar a «fer muntanyes», tot i que les muntanyes fa molt de temps que ja estan fetes. Els preparatius varen ser llargs, però amenitzats amb bons sopars. Es tractava de

trobar rutes adients al nivell dels caminants; i es van proposar dues possibilitats de dificultats diferents per a cada sortida; tot i que a la pràctica alguns dies vam sortir tots en un únic grup.

Una vegada situats al nostre bonic xalet típic a Seva de Val Gardena, vam poder gaudir de la llarga volta

Imatge espectacular de Les Dolomites

La part femenina de l'expedició

al Sassolungo, amb uns paisatges farcits de bellesa. Caminarem enmig de parets de neu al voltant de Tre Cime di Lavaredo. Vam intentar fer "un 3000" (el Piz Boè, de 3152m), però sense que poguéssim assolir-lo a causa de la neu abundosa. Admirarem el color blau turquesa del llac Sorapis, després de pujar per un camí amb passos difícils i tot travessant congèstes. Pujarem al Pla de Coronas des d'on es poden observar nombroses valls properes a Àustria. Varem recórrer diversos poblets amb regust de passat enmig de paratges verdosos.

També vam passejar per pobles com Cortina d'Ampezzo, que ja ha perdut el glamur d'anys passats, i Brunico per rematar les compres. I per anar d'un lloc a l'altre vam fer molts colls emblemàtics d'aquells que són habituals en el Giro d'Itàlia. Ah, i no oblidarem

celebrar amb gran gatzara la revetlla de Sant Joan, tot i trobar-nos lluny de les nostres terres, i a més tenint en compte que en el grup n'hi havia tres de Joans, que ens varen obsequiar amb un excel·lent Jabugo ben regat amb cava. Només ens va faltar la coca.

Després d'una setmana de bones caminades i gustosos àpats, aquesta colla molt ben avinguda decideix que aquesta experiència s'haurà de repetir.

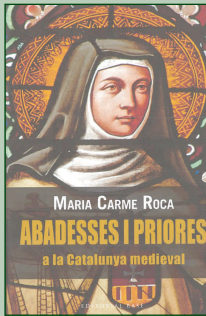
I ara només falta trobar el lloc de la pròxima sortida.

El llac Sorapis

Sant Joan als llibres

Marcel Miquel

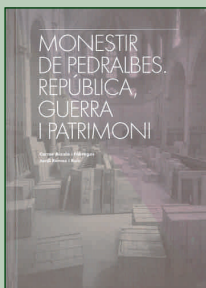

Maria Carme Roca

Abadeses i piores

Ed. Base 2015,
294 pp.

Maria Carme Roca és l'autora de la novel·la "El monestir proscrit", la novel·la sobre l'expulsió de les monges del monestir de Sant Joan, un fet polèmic del qual, sigui dit de passada, d'aquí a dos anys se n'escaurà el mil·lenari. Encara que es dedica professionalment a l'escriptura, la seva formació és, a més de filòloga, d'historiadora. I és aquesta vessant la que ens dona a conèixer en aquest llibre, des de les pàgines del qual repassa un bon estol de dirigents de cenobis femenins de diversos ordres: benedictines, cistercenques, clarisses, agustinianes... Durant segles eren els únics càrrecs des d'on les dones podien exercir un cert poder i capacitat de decisió. Entre les figures estudiades hi ha tres abadeses de Sant Joan: Emma, Adelaida i Ingilberga.

Carme Aixalà i Jordi Ramos

Monestir de Pedralbes: República, guerra i patrimoni

Aj. Barcelona 2014,
122 pp.

Una altra interessant exposició que es va poder veure a Barcelona, concretament al Monestir de Pedralbes, fou la que documentà la feina que dugué a terme el Servei de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya poc després de que esclatés l'aixecament militar del juliol del 1936. El clima a la rera guarda, amb l'assassinat de clergues, incendis d'esglésies i l'estat de caos i desordre imperant en el país posava en gran perill de pèrdua el patrimoni artístic i documental. La Generalitat féu el possible per salvar-lo malgrat les dificultats del moment. Entre els fons que es preservaren hi hagué l'arxiu del Monestir de Sant Joan, que corria greu perill després dels desordres i de l'assassinat de l'arxiver, mn. Masdeu. Durant la guerra fou guardat al Monestir de Pedralbes, un lloc triat perquè quedava allunyat de possibles objectius dels bombardejos, i passada la guerra pogué ser retornat al lloc d'origen. L'exposició, repartida pels diversos indrets del monestir que acolliren els arxius, ha quedat ara documentada en aquest llibre.

Pau Guerrero

**El comte Arnau.
Paisatge i llegenda**
Ed. particular 2014,
48 pp.

Aquest estiu tindrem ocasió de visitar a la nostra vila l'exposició del projecte fotogràfic que ha donat peu a l'edició d'aquest llibre, que recull el treball d'aquest jove fotògraf. Segons les seves pròpies paraules, "Amb aquest projecte m'he proposat resseguir el mite del comte Arnau a través dels paisatges vinculats a la llegenda, arribant al llarg del procés, a la suposició que la forma del paisatge incorpora el caràcter del mite, com si del "genius loci" d'aquests entorns es tractés". Una nova aproximació al mite des d'una vessant encara poc explorada pels artistes plàstics i visuals.

Diversos autors

**El daguerrotip.
L'inici de la
fotografia**
Aj. Barcelona 2014,
248 pp.

Del 13 de novembre de 2014 al 28 de febrer següent es va poder visitar, a l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, l'exposició que dona nom a aquest llibre. Aquesta exposició commemorava els 175 anys de la primera fotografia presa a tot l'Estat, a Barcelona, concretament una vista dels Porxos d'en Xifré. Es tractava d'un daguerrotip, una de les primeres tècniques de la protofotografia. La peça estrella de l'exposició fou un laboratori de daguerrotípia provinent del fons de la família Blanxart de Sant Joan que ha estat cedit a l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona. El llibre conté la història del daguerrotip a la ciutat de Barcelona, així com un petit article de Joan Ferrer, sobre aquest laboratori amb el qual es varen fer diverses fotografies particulars a Sant Joan i que ha estat afortunadament conservat. El llibre conté abundant material gràfic.

Enric Bach Orriols

**Yo no soy nadie
para ti**
Ed. Particular 2014,
92 pp.

Novel·la de debut d'aquest santjoaní, que fa uns cinc anys va començar a escriure i que afirma que té altres novel·les encara inèdites. Tot i que també n'ha imprès alguns exemplars, la novel·la es pot adquirir en format electrònic per Internet. Segons el seu autor, "no hi ha res més relaxant que llegir una bona novel·la romàntica". El cas és que aquest és l'estil que ha triat per escriure aquesta novel·la. Si us interessa conèixer les aventures amoroses de la Marta a bord de l'Artemis, un creuer privat de luxe, haureu de llegir aquest llibre.

El paisatgista

Lluís Rigalt i Farriols

Eusebi Puigdemunt

Lluís Rigalt i Farriols

(Barcelona, 1814-1894). És un dels més destacats representants del paisatgisme català, i per extensió, espanyol, del segle XIX; el seu estil evolucionà des dels postulats d'encuny més romàntic fins a assolir un naturalisme de caire realista. Se'l considera el precursor de l'escola paisatgística a Catalunya, tasca que fonamentà des de la seva càtedra de Perspectiva i Paisatge de l'Escola de Belles Arts de Barcelona.

Fill del pintor i escenògraf Pau Rigalt, heretà del seu pare el domini tècnic i el gust pel paisatgisme; la seva generació - amb ell al capdavant s'encarregà de revaloritzar el patrimoni monumental català, especialment

el medieval, i l'excursionisme, entès com la via més vàlida per conèixer la identitat del país. Segons la historiadora Mariona Seguranyes, podem considerar Rigalt com el primer paisatgista romàntic viatger a Catalunya, ja que la va creuar d'un extrem a l'altre amb la voluntat d'identificar minuciosament un territori a través dels seus milers de dibuixos, la major part dels quals es conserven dins de la col·lecció Raimon Casellas.

Si ens centrem en les quatre excursions que va fer pel Ripollès, la primera data de l'any 1851, que és quan resseguint els rius Ter i Freser dibuixà diversos racons de Sant Joan de les Abadesses, Ripoll i Ribes de Freser, com ara *Camí de Ripoll a Ribes*, *Camí de Ribes a Ripoll*, *Entre Ripoll i Olot*, *Un carrer de Sant Joan de les Abadesses...*

D'aquest conjunt de dibuixos val la pena destacar-ne la frondositat de les arbredes, amb un fons de muntanyes tot just insinuades, i també la precisió de la perspectiva.

L'estiu de 1871 nous dibuixos documenten el seu itinerari pel Ripollès, amb una munió de dibuixos i apunts de la conca del Ter, Camprodon, Llanars, Sant Joan de les Abadesses, Ripoll, fins arribar a Campdevànol i Ribes. De nou s'hi palesa l'atracció que sentia per la naturalesa en el seu estat més primigeni, amb una clara voluntat d'aproparse a la realitat de manera rigorosa, tot i que ell estilísticament parlant, com apunta Eliseu Trenc i Ballester, partia de conviccions i plantejaments romàntics.

Del 25 de setembre de 1880 hi ha una aquarel·la que du per títol

Procedència: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

Procedència: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

Procedència: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

Procedència: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

Puente de Barcelona sobre el Freser tomado río arriba, que donaria peu a parlar d'una curta estada a la vila de Ripoll. Aquest llenç, de tècnica minuciosa i detallista amb un ús diferenciat dels pinzells segons els elements del paisatge urbà que li interessava destacar, denota una actitud més pròpia de criteris realistes que no pas romàntics.

L'agost de l'any 1881 retornà a la comarca amb l'objectiu de dibuixar els monestirs de Ripoll i Sant Joan de les Abadesses. Aquí cal destacar la visió de les ruïnes del que havia estat el cenobi de Santa Maria de Ripoll, recreades a través del sedàs romàntic, amb un deix de malenconia i aire crepuscular per destacar encara més, si fos possible, la imatge de desolació que infonien a qui s'hi apropava.

El 1882, entre juny i juliol, tenim documentada la darrera visita al Ripollès amb l'estada que féu al Balneari Montagut, a tocar de Ribes de Freser. Amb tota probabilitat la vall de Ribes fou el darrer territori ripollès que Lluís Rigalt va visitar i dibuixar.

Ja hem comentat abans la passió que l'artista sentia per la seva terra, pel seu país, i com aquest

sentiment pregon el va empènyer a viatjar constantment: sempre que podia agafava els estris de pintor per captar tot allò que l'inspirava i que considerava oportú per deixar-ne constància gràfica.

Del total de la seva producció artística en sobresurten els dibuixos, no tan sols més nombrosos que la resta pintura i gravats sinó també destacables per la seva qualitat plàstica i pel seu valor històric i documental, i encara en relació amb el Rigalt dibuixant, l'historiador de l'art, Francesc Fontbona, ha escrit: (...) “es tracta d'un artista que es dedicà fonamentalment a copsar el paisatge de Catalunya partint de postulats romàntics a partir dels

quals evolucionà estilísticament i conceptual, cercant un apropament més rigorós a la realitat i investigant formes d'expressió més espontànies i generoses amb les impressions directes rebudes del seu entorn, i tot plegat ho expressà amb facilitat en la seva obra sobre paper, espontània, immediata i fluïda (...)”.

FONTBONA, Francesc, DURÀ, Victòria, *Lluís Rigalt. El silencio del paisaje, a Cien años del paisajismo catalán*. (Centenario de la muerte de Lluís Rigalt, Ramon Martí Alsina i Joaquim Vayreda) pags. 32 – 42. Ed.AUSA. Barcelona 1994

SEGURANYES, Mariona. *La porta d'entrada al Cap de Creus*. (Pintors de Llançà i els seus entorns, 1888 – 1970) pag. 13. BRAU Edicions. Figueres 2014

Lluís Rigalt vist per Raimon Casellas

“Ànima senzilla i pura, va passar modestament pel món defugint la turbulència dels homes per refugiar-se en la serenitat de la Naturalesa. (...) Ell va ser el Baptista precursor de tot aquest estol de pintors catalans que han recorregut les muntanyes i les costes atïats sempre per la santa dèria de descobrir la poesia de les nostres comarques i fixarla en una tela per anar-la a ensenyar després pels certàmens artístics i exposicions del món, com apòstols inspirats de l'hermosura del terror nadiu.” (Fragment de la conferència *El dibuixant paisista Lluís Rigalt*, CEC, 212-1899)

movem l'aire per tu,
seguim aquí amb tu

Casals

WE CONTROL AIR

CASALS VENTILACIÓN IND, S.L.

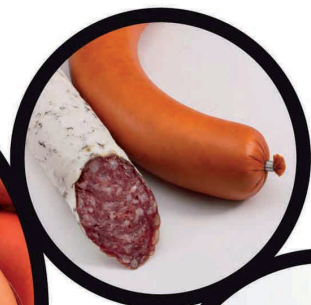
Ctra. Camprodon, s/n - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 150 - e-mail: ventilacion@casals.tv - internet: www.casals.tv

FIBRAN

Tripas de colágeno
Collagen casing

www.fibran.net

FIBRAN, S.A.

Pol. Ind. Cal Gat, P.29 - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 025 - Fax (+34) 972 721 021
e-mail: fibran@fibran.net - internet: www.fibran.net